

Geredigeerd woordelijk verslag van een openbaar verhoor van de parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag op 19 november 2020 in de Enquêtezaal van de Tweede Kamer te Den Haag.

Gehoord wordt **mevrouw M.C. van Tuyll**.

Aanvang: 13.30 uur

Voorzitter: Van Dam

Griffier: Freriks

Verder zijn aanwezig de leden van de commissie Van Aalst, Belhaj, Van Kooten-Arissen, Kuiken, Van der Lee, Leijten en Van Wijngaarden,

en enkele medewerkers van de ambtelijke ondersteuning.

De **voorzitter**:

Mevrouw Van Tuyll, van harte welkom hier bij de parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag. Fijn dat u er bent. Welkom bij dit verhoor. U wordt gehoord als getuige en het verhoor vindt plaats onder ede. We hebben u een aantal specifieke vragen te stellen en u helpt het meest door daar specifiek en concreet antwoord op te geven. U kunt uw microfoon gewoon aan laten staan tijdens het verhoor.

U bent vanaf maart 2016 werkzaam als directeur Kinderopvang bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dat klopt, hè?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat klopt.

De **voorzitter**:

Vanaf maart dit jaar bent u ook plaatsvervangend directeur-generaal Werk?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, plaatsvervangend directeur-generaal Werk inzake kinderopvang.

De **voorzitter**:

Ik ga het niet nazeggen, want dan maak ik vast fouten.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Het is veel te lang.

De **voorzitter**:

Het staat genoteerd. Het staat hier ook: voor de portefeuille kinderopvang.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat klopt.

De **voorzitter**:

Ik moet ook doorlezen. Goed, wij gaan u vragen stellen over de kinderopvangtoeslag, over de fraudebestrijding daarbij. Nou ja, alle dingen waarvan u wel kunt bedenken waar wij u vragen over willen stellen. Ik heb begrepen dat u geen schriftelijke verklaring hebt ingediend.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat klopt.

De **voorzitter**:

Wilt u de eed of de belofte afleggen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

De belofte.

De **voorzitter**:

Met die belofte verklaart u dat u de gehele waarheid en niets dan de waarheid gaat verklaren hier vandaag. Om dat te bevestigen wil ik u vragen om te gaan staan en mij na te zeggen "dat belof ik".

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat belof ik.

De **voorzitter**:

Dan staat u nu onder ede en kunt u weer gaan zitten. Ik heb ook begrepen dat u niet eerst een eigen verklaring gaat afleggen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat klopt.

De **voorzitter**:

Dat betekent dat we meteen met het verhoor kunnen beginnen. Dat zal afgenomen worden door mevrouw Van Kooten-Arissen en de heer Van der Lee en zo nodig heeft de heer Van Wijngaarden aan het eind nog een aantal vragen. Dan beginnen we met het verhoor.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Goedemiddag, mevrouw Van Tuyll. Ik heb een aantal vragen over uw aantreden als directeur Kinderopvang in maart 2016. Heeft u een overdrachtdossier gekregen op moment?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat heb ik niet gekregen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Geen overdracht?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee. De overdracht heeft mondeling plaatsgevonden met voornamelijk drie mensen, naast meerdere medewerkers: mijn plaatsvervangend directeur, de directeur die een tijdje is ingesprongen toen een gat ontstond nadat de directeur Kinderopvang vertrok tot mijn aantreden -- toen heeft een collega-directeur een deel van de dossiers van Kinderopvang onder zijn hoede gehad -- en mijn dg, de heer Boereboom, die u zojuist heeft gesproken.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Ja, oké. Wat heeft u van uw voorganger meegekregen over het onderwerp kinderopvangtoeslag?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Van mijn voorganger heb ik, via de collega's, meegekregen dat er op kinderopvangtoeslag een aantal dingen speelden waardoor men over wilde gaan tot een nieuwe financieringssystematiek. De grootste nadruk lag op dat er in de kinderopvangtoeslag sprake is van voorschotsystematiek. Je moet als ouder een aantal dingen van tevoren inschatten en dan krijg je in principe voor een jaar kinderopvangtoeslag uitgekeerd en na dat jaar -- daar zit een behoorlijke tijd tussen -- wordt op een gegeven moment de kinderopvangtoeslag definitief vastgesteld. Omdat je op best veel punten aan eisen moet voldoen -- het is inkomensafhankelijk, het is afhankelijk van je gebruik en het is ook nog afhankelijk van het aantal uren dat de minst werkende partner werkt -- is het best moeilijk om dat van tevoren in te schatten. Het bleek dat er na verloop van tijd heel veel nabetalingen en terugvorderingen waren. Ongeveer 80% van de mensen heeft als ze het aan het begin invullen nog niet

precies het goede ingevuld. Bij 80% van de mensen vonden nabetalings of terugvorderingen plaats. Daarbij was het gevoel: dat is soms wel veel. Dat was in normaal gebruik. Ik heb dat zelf ook ervaren. Als je het moet invullen als ouder, is het ook wel een beetje contra-intuïtief.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Op die directe financiering komen we later nog even terug. Wat heeft u nou eigenlijk van uw voorganger via anderen meegekregen over de issues die speelden rondom de kinderopvangtoeslag voor de ouders bijvoorbeeld.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nou, dat het best een grote groep ouders was die hoge terugvorderingen kregen omdat ze van tevoren de gegevens niet goed hadden ingeschat. De definitieve vaststelling is ook best laat. Eerst moet je je inkomstenbelastingaangifte hebben gedaan, die moet vastgesteld zijn, dan weet je je inkomen en dan kan pas je toeslag definitief worden vastgesteld. Het was ook nog zo dat het weliswaar over dat jaar ging, maar als je dan niks gewijzigd had en er een fout in je inschatting zat, liep dat door totdat die definitieve vaststelling er was. Het gevoel bij Sociale Zaken was: "Daar komen mensen gewoon klem te zitten. Dit is niet de bedoeling." De indruk was -- later konden we dat ook echt met cijfers onderbouwen -- dat mensen toch wel behoorlijke bedragen moesten terugbetalen, omdat ze het van tevoren anders hadden ingeschat dan het gedurende het jaar was gelopen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Was u op de hoogte van discussies bij de Belastingdienst in de voorgaande jaren, dus voordat u aantrad, over de alles-of-nietsbenadering en dus die proportionele terugvorderingen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Helemaal niet?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, helemaal niet. Ik ben eigenlijk zelf pas achter die systematiek van die alles-of-nietsbenadering gekomen toen we bij directe financiering al heel ver waren in de uitwerking.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Wanneer was dat precies?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Begin 2018. De precieze datum weet ik niet, maar ik vermoed dat het februari/maart is geweest. We hadden behoorlijk intensief contact, zowel met de beoogd uitvoerder, DUO, als met vertegenwoordigers van ouders in de kinderopvang en sectorpartijen. We zaten op een gegeven moment in een stuurgroep en daar ging het over ...

Ik moet u misschien eerst even meenemen in hoe het zou werken. Het zou zo gaan dat maandelijks vanuit DUO de factuur van de kinderopvangorganisatie betaald zou worden. De kinderopvangorganisatie leverde dus de factuur aan, DUO rekende dan uit wat de ouder aan eigen bijdrage zou moeten betalen, de ouder moest dat aan DUO betalen en dan betaalde DUO de hele factuur aan de kinderopvangorganisatie.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dit was het plan in 2018, wat u nu beschrijft.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, dat klopt.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Ik wil heel even terug. Ik vind het zo moeilijk voor te stellen. Ik neem van u aan wat u verklaart hier, dat u helemaal niets heeft meegekregen van uw voorganger van die alles-of-nietsbenadering of de proportionele terugvordering, maar het was toch al heel lang bekend dat daar problemen mee waren? Hoe is het nou mogelijk dat u geen signalen heeft gekregen bij uw aantreden of vlak daarna over hoe dat in die jaren bij de Belastingdienst was opgekomen op de werkvloer en in andere lagen, dat daar zo veel problemen mee waren?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik kan het niet verklaren. Wij hebben op een gegeven moment -- daar komen we waarschijnlijk later op terug -- stukken gezocht en toen bleek dat dit inderdaad aan de orde was geweest en dat er ook gesprekken over waren gevoerd. Ik zal u vertellen dat dat bij mij echt wel vraagtekens heeft opgeroepen, van: hoe kan het dan dat ik er een jaar later, na die discussie, helemaal niets over meekrijg, niet van mijn voorganger, maar ook niet van mijn medewerkers, van überhaupt niemand, ook niet van de Belastingdienst, dat dit een issue was?

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Want u bent natuurlijk in maart 2016 in dienst gekomen. Uw voorganger was natuurlijk heel erg nauw betrokken bij dit kinderopvangdossier.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, maar die was ongeveer een halfjaar weg toen ik binnenkwam.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Ja, ja. Heeft u bij uw aantreden een specifieke opdracht meegekregen op het gebied van kinderopvangtoeslag en, zo ja, welke?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik heb een paar specifieke opdrachten meegekregen. Misschien is het goed als ik even uitleg dat we natuurlijk in een bredere context werkten. Op het moment dat ik binnenkwam liepen er eigenlijk vier heel grote trajecten binnen de directie. Dat is een kleine beleidsdirectie. Naar vier onderwerpen ging echt de hoofdmoot van de aandacht uit. Dat was de kwaliteitswetgeving rond de kinderopvang. Dat was de wetgeving waarmee de peuterspeelzalen binnen de kinderopvang getrokken werden en aan dezelfde kwaliteitseisen moesten voldoen, waarbij ouders dan ook recht kregen op kinderopvangtoeslag als ze allebei werkten. We waren nog bezig met de laatste stappen rond het vervolg op de zedenzaak in Amsterdam, Robert M. Dat was de systematiek van continue screening. Daar waren we een personenregister, een groot ICT-project, aan het draaien en dat liep niet goed toen ik binnenkwam. En we waren bezig met directe financiering, dus het nieuwe financieringsstelsel.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Daar komen we later nog over te spreken.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Mijn opdracht was dus ook om die directe financiering op te pakken, naast die andere drie trajecten.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Uit onze stukken blijkt dat BOinK, de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang, al enkele jaren voordat u directeur wordt signalen afgeeft over de problematische terugvorderingen bij ouders. Hoe vaak had u contact met BOinK?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat wisselde een beetje, maar we hadden vrij standaard elke drie maanden in ieder geval een wat uitgebreider gesprek. Een p.o., zoals we dat dan in een heerlijke afkorting noemen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat was vanaf uw aantreden?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat was vanaf mijn aantreden. Daar heb ik ook wat meer structuur in gebracht, in het overleg met de externe partners. Als er wat was, was de voorzitter van BOinK ook niet te beroerd om even de telefoon te pakken als ze dachten "dit moet je even weten". Dat contact kon dus wisselen in intensiteit.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Welke signalen heeft u dan gehad van BOinK over de fraudebestrijding? U zegt: we hebben vanaf mijn aantreden contact met elkaar gehad, ongeveer elke drie maanden. Heeft BOinK u dan niet meteen in de beginfase op de hoogte gesteld van de signalen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee. BOinK was ook nauw betrokken bij dat traject van directe financiering, dus daar kregen we wel te horen dat het voor ouders over het algemeen heel ingewikkeld was om dit goed in te schatten. Dat vertelde ik net. Ik weet wel dat ik een overleg heb gehad met BOinK in maart 2017, uit mijn hoofd gezegd. De annotatie daarvan is aan u toegestuurd. Nee, het is niet maart. Het was later in 2017, want het was naar aanleiding van het rapport van de Ombudsman. Daar gaf de voorzitter van BOinK mij ook aan: ik vind het wel heel vervelend. Want wat de Ombudsman beschrijft, is dat de ouders ontzettende last hebben gehad van het handelen. Het is helemaal niet goed gegaan en ook niet volgens de regels, niet volgens de wet, constateert de Ombudsman. De voorzitter zei: "Ik vind het wel heel vervelend, want ik weet nou niet 100% zeker of dit verandert bij de Belastingdienst en ik hoop dat DUO zo meteen bij directe financiering wat klantgerichter is dan dat." Dat was ongeveer de portee van de opmerking. Ik heb het verslag er even op nagelezen, of ik het me goed herinnerde.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat is heel goed. In juni 2016 schrijft BOinK, mede namens meerdere organisatie, een brandbrief aan de Kamer en daarin schrijven ze: "Ieder jaar komen enkele duizenden ouders als gevolg van problemen rond de eigen bijdrage in ernstige problemen en zelfs in de schuldhulpverlening terecht." Ik kan me zo voorstellen dat dit signaal met u gedeeld is, in eerste instantie. Maar u zegt eigenlijk ...

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, die brief staat mij niet voor de geest.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Het is een brief van 29 juni 2016. Dat is een reactie van BOinK, inderdaad over de voortgang van de directe financiering. Daar staat deze zinsnede in. Dus het verbaast me enigszins dat u die niet ... Die heeft u niet helder op uw netvlies?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Die heb ik niet helder op het netvlies.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

U heeft er geen herinnering aan dat u die heeft gekregen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Het zit denk ik verstopt in een breder verhaal over hoe ouders door de kinderopvangtoeslag af en toe of vaak in de problemen komen. Ik heb deze zin er in ieder geval niet uitgepikt op dat moment. Het is voor mij niet een signaal geweest van: er zit nog niets extra's ten opzichte van wat ik zie en overdragen heb gekregen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat hoor ik. Ik moet tegelijkertijd constateren dat die zin er wel in staat en dat als u de brief zorgvuldig had gelezen ... Het is geen klein signaal: ieder jaar komen enkele duizenden ouders in de knel. Maar goed, u verklaart dat u het niet gelezen heeft.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nou, ik heb de brief waarschijnlijk wel gelezen. Het staat me nu niet zo voor de geest, maar ik heb de brief waarschijnlijk gelezen. Want op het moment dat er stukken van een brancheorganisatie of een andere partij naar de Kamer gaan, dan neem ik daar natuurlijk kennis van. Maar deze zin staat mij in ieder geval niet voor de geest en heb ik toen ook niet opgepikt. Er is ook bij mijn weten nooit actief door BOinK gezegd: hier zit dus buiten normale werking van de kinderopvangtoeslag nog een issue. Dat is in elk geval bij mij niet aangekaart op die manier. Misschien heb ik die zin op dat moment anders geïnterpreteerd. Dat kan ik nu niet terughalen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Feit is wel BOinK in de jaren daarvoor natuurlijk steeds signalen heeft gegeven, aan meerdere ambtenaren en ook aan de bewindslieden natuurlijk. Ik vind het zo moeilijk

voorstelbaar. Uw medewerkers zullen natuurlijk kennis hebben genomen van die brief. U bespreekt zo'n brief, neem ik aan.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Met wie? Met welke medewerkers?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk dat ik die brief -- maar dat weet ik niet zeker -- op dat moment heb besproken met bijvoorbeeld de projectleider van de directe financiering. Ik denk dat wij het hebben gevoeld op dat moment als steun in de rug voor het traject van directe financiering, maar dat is reconstrueren achteraf.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Het zou op moment nog heel lang duren voordat dat een oplossing zou bieden natuurlijk. Maar daar komen we straks nog over te spreken.

Ik ga even door. De volgende vragen gaan over de relatie tussen SZW en de Belastingdienst. Hoe zijn de verantwoordelijkheden verdeeld tussen SZW en de Belastingdienst als het gaat om de kinderopvangtoeslag? Kunt u dat even toelichten?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. De Belastingdienst voert voor ons de kinderopvangtoeslag uit. Dat is een van onze belangrijkste instrumenten om de kinderopvang voor ouders betaalbaar te hebben en te houden. Zij maken daarbij eigenlijk gebruik van twee wetten. Die bepalen hoe zij dat moeten uitvoeren. Dat is aan de ene kant de Wet kinderopvang, waarin ook een deel staat over de kinderopvangtoeslag, naast kwaliteitseisen. Dat valt onder onze directe verantwoordelijkheid. Dat is ook een wet die getekend is door de minister van Sociale Zaken. Daarnaast is er de Awir, de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen. Die bepaalt eigenlijk hoe je toeslagen breed -- dat gaat dus niet alleen over de kinderopvangtoeslag, maar ook over huur- en zorgtoeslag en het kindgebonden budget -- uitbetaalt en terugvordert, welke eisen er worden gesteld aan bewijs en dat ouders bewijzen en inlichtingen moeten verschaffen. Voor de Awir is de minister van Financiën de eerst verantwoordelijke, maar dat is de facto de staatssecretaris van Financiën, en die is medeondertekend door onze minister. Zij staan daar als eersten voor aan de lat. In dat samenspel moet de Belastingdienst zijn taken

uitvoeren. Wij hadden vooral contact met het beleidsdeel van de Belastingdienst, niet met de mensen van de uitvoering zelf.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Hoe wordt afgestemd tussen SZW en de Belastingdienst? Welke overleggen bestaan er?

Mevrouw Van Tuyl:

Wilt u dat uit 2016 weten of wilt u dat van nu weten?

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Er heeft natuurlijk een verandering plaatsgevonden. Daar komen we zo ook nog even over te spreken. Eerst even bij uw aantreden. Welke overleggen bestonden er toen?

Mevrouw Van Tuyl:

Er was het aro, daar is het eerder al over gegaan. Dat is het "algemeen regulier overleg", als ik het goed zeg. Of "ambtelijk regulier overleg" waarschijnlijk. Daarnaast was er af en toe een overleg tussen mij en een directeur bij het beleid van de Belastingdienst en waren er contacten op dg-niveau, maar dat was niet heel intensief toen ik daar aantrad.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Hoe is dat nu?

Mevrouw Van Tuyl:

Dat is een stuk intensiever dan toen. Wij hebben toen wij startten met het Verbetertraject kinderopvangtoeslag geconstateerd dat eigenlijk de afstand tot de echte uitvoering te groot was. Daar zijn we veel intensiever mee gaan samenwerken. Er is ook een gezamenlijk projectteam opgericht, waarbij mijn plaatsvervanger en de plaatsvervangend directeur Toeslagen heel veel contact hadden. Er zaten twee projectleiders. De huidige directeur Toeslagen en ik hadden daar ook contact over. Daarnaast is er eind 2017 het Opdrachtgevers-opdrachtnemeroverleg Toeslagen ingesteld, waarmee meerdere opdrachtgevers voor Toeslagen, dus VWS, SZW en BZK -- sorry, dit zijn wel heel erge afkortingen; andere ministeries -- met de dg Belastingdienst aan tafel zaten hoe Toeslagen liep, omdat het een samenhangend geheel is in de uitvoering.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Worden de ambtelijke afspraken en de besproken zaken inmiddels schriftelijk vastgelegd?

Want dat gebeurde niet.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. Dat gebeurde niet, maar tegenwoordig wel.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Oké.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik vergeet nog een stuurgroep te noemen trouwens, op dg-niveau.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Oké. Gebeurt dat ook met gezamenlijke verslagen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. De verslagen worden door een van de partijen opgesteld, maar altijd afgestemd met de andere.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Met wie zit u aan tafel bij het maandelijks algemeen regulier afstemmingsoverleg, dat aro dat u net noemde, tussen SZW Kinderopvang en de Belastingdienst?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Daar zit ik niet zelf aan tafel. Dat is op medewerkersniveau. Dat is bij mijn weten ook altijd op medewerkersniveau geweest. Dat is in het begin volgens mij alleen maar met mensen van beleid van de dg Belastingdienst geweest. Ik meen dat er nu af en toe iemand van Toeslagen zelf aanschuift. We krijgen wel altijd een terugkoppeling van dat overleg.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dus u zit niet zelf aan tafel met de directeur Toeslagen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee. Daar niet.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Was dat geen aanbeveling uit het interdepartementaal beleidsonderzoek uit 2016, afgekort ibo?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, dat klopt. Daar werd geconstateerd dat er wel op medewerkersniveau contact was en soms op dg-niveau, maar dat er geen laag was waarop directeuren contact hadden met

elkaar. In het geval van het verbetertraject is dat er wel uitdrukkelijk. Daar worden ook de reguliere zaken besproken, want dat hangt heel nauw samen. Het opdrachtgeverschap van ons ministerie als geheel -- daar hoort ook het kindgebonden budget bij en bijvoorbeeld contacten over de loonaangifteketen, dus het blauwe deel van de Belastingdienst zoals dat wordt genoemd -- zijn we nog goed aan het vormgeven. Er is dus het OOT op dg-niveau en het aro. Daartussen zijn we nu een laag aan het bouwen, maar dat zit bij een collega van mij.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Wie worden er geïnformeerd over de uitkomsten van dat aro?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik word in ieder geval geïnformeerd over de uitkomsten van het aro als er echt wat te melden valt. Ik krijg dus niet standaard alle verslagen. Meestal wordt er wel van tevoren ronde gemaakt om te inventariseren of er bespreekpunten zijn. Dan komt er een mail langs de directie en ook collega's van andere directies: "Wat hebben we te bespreken? Wat zouden we willen weten?"

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Wordt ook de bewindspersoon op de hoogte gebracht van de uitkomsten van het afstemmingsoverleg?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Alleen maar als daar iets speelt waarvan wij denken: dat moet je weten.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Ook de directeur-generaal Werk en de directeur-generaal Belastingdienst overleggen met elkaar. Hoe vaak gebeurt dat? Dat is natuurlijk ook aan de orde gekomen in het vorige verhoor. Kunt u dat ook nog even aangeven uit uw eigen waarneming?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Wilt u dan weer de huidige situatie of de situatie bij mijn aantreden?

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Doe maar nu.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nu komt het OOT drie keer per jaar bij elkaar, volgens mij.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Wat is het OOT?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat is het Opdrachtgevers-opdrachtnemeroverleg Toeslagen. Dat zitten meerdere dg's met de dg Belastingdienst aan tafel en nu de dg Toeslagen, wat een nieuwe functie is. Daarnaast is er een stuurgroep specifiek voor het Verbetertraject kinderopvangtoeslag. Ik denk dat die ook ongeveer één keer per drie maanden bij elkaar kwam. Dat lag ook een beetje aan de fase van het traject. Dat kon intensiever zijn en dat kon iets minder intensief zijn.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dus in die zin is er uitvoering gegeven aan het advies van het ibo om een overleg op directeursniveau in te voegen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

En om vaker dg-overleg te voeren?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. We zijn echt nauwer samen gaan optrekken. Het voelt ook veel meer als samen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Oké. Heeft de Belastingdienst tussen 2015 en 2019 zorgen over de proportionaliteit van de terugvorderingen en de striktheid van de wet met u besproken en, zo ja, wanneer?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat is één keer met mij besproken.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Eén keer?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Eén keer en dat was in februari 2019, door de huidige directeur Toeslagen. Toen lag er het plan voor het Verbetertraject kinderopvangtoeslag. In dat plan zat onder andere proportioneel vaststellen. Ik weet nog dat Agaath en ik een kennismakingsgesprek hadden. We hadden het over hoe het verbetertraject liep, of het lukte. Hebben we het gevoel dat we op het goede spoor zitten? Toen zei ze: "Eén ding zit mij dwars en dat is dat ik merk dat dat

proportioneel vaststellen nog niet helemaal van de grond komt. Er zijn wat aarzelingen of dat nou zo belangrijk is, of dat wel moet." Toen zei ze tegen mij: "Ik heb wel het gevoel dat het moet, want er lopen mensen echt klem." Daar hebben we het over gehad en we hebben gezamenlijk geconstateerd: dat mag echt niet van het bord glijden en dat moet vanaf nu wel echt opgepakt worden.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat was uw gesprek met de huidige directeur Toeslagen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, Agaath Cleyndert.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Ja, precies. Even de achternamen. Was u op de hoogte van de wijze waarop de Belastingdienst omging met het bepalen van opzet/grove schuld, waardoor ouders bijvoorbeeld geen betalingsregeling kregen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee. Nee, ik heb pas achteraf gehoord hoe dat ging.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Wanneer heeft u dat gehoord?

Mevrouw **Van Tuyll**:

De eerste keer dat wij echt geïnformeerd over de CAF 11-zaak was eind 2018. Wij zijn eigenlijk -- ik denk een beetje tegelijkertijd met iedereen -- achter de andere CAF-zaken gekomen, in de breedte van wat CAF had betekend, richting de zomer van 2019 of later zelfs, denk ik nog. En heel eerlijk, ik draai nu mee in de hersteloperatie en we weten op sommige punten nog steeds niet wat de omvang is. Dat vind ik een heel ongemakkelijk gevoel, dat we voor een deel nog niet weten welke ouders hier nou last van hebben gehad.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Heeft u erover nagedacht hoe het komt dat u daar helemaal niet over geïnformeerd bent? En heeft u daar ook met mensen over gesproken?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, achteraf uiteraard. Ik denk dat dat komt omdat wij zelf niet het beeld hadden dat wij opdrachtgever waren van fraudejacht. Ik hoorde het in de verhoren hiervoor over de

Fraudewet van SZW gaan en dat die ook op de kinderopvangtoeslag van toepassing zou zijn. Dat wil ik heel even corrigeren. Dat klopt niet. De Fraudewet is van toepassing op de sociale zekerheid en niet op de kinderopvangtoeslag. Voor de kinderopvangtoeslag geldt een eigen regime. Daarmee was het voor ons niet iets om op te sturen of over te hebben, in ieder geval niet in mijn tijd. De Belastingdienst heeft in ieder geval niet naar ons toe actief gecommuniceerd van "we zijn nou hiermee bezig en kijk eens wat we hier aan het doen zijn rond fraudebestrijding".

Wat ik zelf heel ingewikkeld vind en moeilijk te verkroppen, is dat ouders die met de CAF-teams te maken kregen ook soms nu nog worden weggezet als fraudeur. Dat zijn ze volgens mij niet. Ze kwamen in beeld in de jacht op de facilitators, dus zeg maar de tussenpersonen. Soms zijn dat gastouderbureaus, maar het konden ook anderen zijn. Daar werd soms echt wel bewijs van fraude gevonden en die mensen zijn dan ook vervolgd. Daar zijn strafzaken geweest. Er werd ook soms of vaak geen hard bewijs voor fraude gevonden. Dan werd er door de CAF-teams, als ik het achteraf reconstrueer, gezocht of dat bewijs dan via die ouders gevonden kon worden. Op dat moment werd die ouders gevraagd om bewijzen aan te leveren en volgde er een stopzetting van de kinderopvangtoeslag. Dan werd er veel dieper op ingegaan dan bij ieder normaal persoon, kind -- dat is heel raar, want dit zijn ook heel normale personen -- dan in iedere normale situatie. Ik heb nooit betaalbewijzen hoeven overleggen aan de Belastingdienst. Dat is gewoon nooit voorgekomen in de vele jaren dat ik zelf kinderopvang heb gebruikt. Dat is zo diep gegaan en er zijn zoveel dingen waarvan je dan kan zeggen "daar moet je aan voldoen", dat waar dan iets ontbrak, dat dan zogenaamd het bewijs voor fraude was. Ik zie dat echt als fouten van ouders, vaak helemaal niet opzettelijk. Het is echt ingewikkeld om het goed te doen.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Is het niet wonderlijk dat de ambtenaren, de topambtenaren, die we voor u hebben gehoord eigenlijk zeggen "die harde lijn komt voort uit de fraudewetgeving die in is gezet naar aanleiding van de Bulgarenfraude" en dat u eigenlijk zegt dat de kinderopvangtoeslag en alles wat daarmee verband hield daar geen uitwerking van is?

Mevrouw Van Tuyll:

Nee, het is niet de uitwerking van de Fraudewet. Ik denk dat het wel de uitwerking is geweest van de sfeer die er toen heerste van: "Je moet echt fraude voorkomen, je moet fraude aanpakken. Het kan niet zo zijn dat mensen gratis geld krijgen." Ik denk dat het meer in die context was, maar de Fraudewet van Sociale Zaken is niet op de kinderopvangtoeslag van toepassing. Dat is wat ik even uit elkaar wil halen. Er zijn wel, als ik het teruglees, in 2013

inderdaad fraudeteams opgezet door de Belastingdienst om aan die wens voor fraudebestrijding te voldoen.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

In september 2018 geeft u een overzicht over de achtergronden van de CAF 11-zaken aan staatssecretaris Klijnsma. U schrijft daarin dat door de traditioneel gesloten houding van de BD, van de Belastingdienst, het risico bestaat dat nieuwe feiten boven tafel komen zolang de zaak nog loopt. U heeft daarin helaas gelijk gekregen. Kunt u ons vertellen waarop uw waarschuwing gebaseerd was?

Mevrouw Van Tuyll:

Eigenlijk op mijn gevoel: hoe kan het nou dat ik nooit van deze zaken heb gehoord? En ik had ook wel het gevoel als er dan een CAF 11 is ... Op een gegeven moment wordt dat bekend en dan blijkt dat groot te zijn en heftig. Het getal 11 doet mij dan ergens vermoeden dat er dan meer is. Ik heb inderdaad helaas gelijk gekregen dat er dan later toch nog stukken bovenkomen, tot de dag van vandaag. Ik sluit niet uit dat er over twee weken nog iets bovenkomt. Dat is soms te verklaren, omdat oude stukken gewoon lastig bovenkomen. Je kunt je echt een ongeluk zoeken. Soms heb je een hele specifieke term nodig om op te zoeken en als je niet weet dat je die term moet gebruiken, komt het niet boven.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Waar ligt dat dan aan?

Mevrouw Van Tuyll:

Ik denk toch ... Het is niet de archiveringssystematiek. Als ik kijk naar onze archieven, zie ik dat er best goed gearchiveerd is. Om in zo ontzettend veel stukken te zoeken, moet je zoektermen gebruiken. Dat heeft u waarschijnlijk in het rapport over de signalen, die zoektocht gezien.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Ja.

Mevrouw Van Tuyll:

Als je dan ziet wat dat team allemaal doet om zo veel mogelijk zekerheid te hebben dat alle stukken boven zijn, zie je ook dat het achteraf echt goed is geweest dat we daar toen een apart team op hebben gezet. We hadden zelf gezocht en er kwamen wel wat dingen boven, maar we hadden zoiets van: dat kan eigenlijk niet alles zijn. Dan merk je dat zoektermen belangrijk zijn, maar ook follow-up: als je iets vindt, moet je dat draadje helemaal uitlopen.

Als je op een gegeven moment hoort over een expertmeeting, moet je dat uitlopen en op dat soort zoektermen gaan zoeken.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Heeft het er ook mee te maken -- dat is even los van dit onderwerp -- dat er misschien "concept" boven staat? Dat was een van de vragen aan de vorige gehoorde.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee. In ieder geval in het systeem dat wij gebruiken, Digidoc, zou dat boven moeten komen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Zou dat wel boven moeten komen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. Het enige is dat op het moment dat je echt als medewerker aan een stuk begint -- dat kan bij wijze van spreken een kattenbelletje zijn, een eigen geheugensteuntje dat je toch in het systeem opslaat -- dat niet zomaar zichtbaar is voor iedereen op het moment dat dat nog de status "informeel" -- sorry, heel technisch -- heeft. Als mijn collega dat doet, kan ik het niet zien. Maar in zo'n gestructureerde zoektocht komt het wel boven.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

We komen daar later nog op terug. Ik geef nu het woord aan mijn buurman, de heer Van der Lee.

De heer **Van der Lee**:

Mevrouw Van Tuyll, ik wil toch nog even doorgaan op een aantal antwoorden dat u net gaf. Het eerste was daar waar het ging over de Fraudewet van Sociale Zaken. De heer Boereboom gaf daarstraks aan dat in ieder geval de taakstelling van 25 miljoen die werd neergelegd bij Toeslagen verbonden was aan deze wet. Klopt dat?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk eerlijk gezegd dat hij zich daarin vergist heeft. Het is wel in de context van fraude naar boven gekomen. Meneer Veld heeft volgens mij in zijn verhoor uitgelegd dat hij dat probeerde om de efficiencymaatregel een beetje te dempen. Dit is echt wel ver voor mijn tijd, maar mijn collega's hebben een overzichtje gemaakt van wat ze hebben kunnen terugvinden. Als u dat prettig vindt, kunnen we dat eventueel nog nasturen. Wat ik daarin lees -- dit is 2013, toen was ik met mijn hoofd nog helemaal niet met kinderopvang bezig, behalve voor mijn eigen kinderen -- is dat die businesscase werd neergelegd, dat eigenlijk al

besloten was dat het een goed idee was, maar dat ons ministerie nog niet betrokken was op dat moment, dat er inderdaad 25 miljoen was ingetekend en dat het voor heel SZW om 16,5 miljoen zou gaan. Daarbij is, als ik het teruglees, aangetekend: dat lijkt ons best veel, om dat te halen. Wat ik dan daarna zie in dat overzicht is dat er vanuit SZW niet actief op gestuurd is, in ieder geval niet rond de kinderopvangtoeslag. Als je het reconstrueert, zie je dat er echt jaren geweest zijn waarin ze rond kinderopvangtoeslag niet het beoogde target zouden hebben gehaald.

De heer **Van der Lee**:

Ik ga u even onderbreken. We hebben van meerdere mensen al verklaringen dat daarop gestuurd werd.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik ben er niet bij geweest, in ieder geval.

De heer **Van der Lee**:

U noemt de nieuwe directeur Toeslagen. Op haar tweede werkdag moest zij omwille van die 25 miljoen target 1.950 bezwaren links laten liggen. Er werd dus gestuurd. U zegt dat niet gebeurde vanuit kinderopvang, maar vanuit een ander onderdeel van Sociale Zaken omdat het om meerdere toeslagen ging en om een totaalbedrag van 25 miljoen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee. Het totaalbedrag van de 25 miljoen is van de huurtoeslag en de kindregelingen samen.

De heer **Van der Lee**:

Samen. Dus BZK en SZW samen, beide ministeries.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, en ik kan oprecht niet zeggen of er vanuit een andere kant vanuit SZW wel op gestuurd werd, maar vanuit ons was het geen onderwerp van gesprek. Wat ik weet van de periode dat ik als directeur Kinderopvang werk is dat het één keer aan de orde is geweest tijdens een aro. Dat waren inderdaad de cijfers van 2018. Toen is door mijn collega's gezegd: "Jongens, sorry. Wat moeten we met deze monitor? Laten we hiermee stoppen, want hier willen we helemaal niet iets mee."

De heer **Van der Lee**:

We hebben begrepen dat dit na 2018 niet meer voorkomt, maar aan het eind van dat jaar moest het nog wel voor dat laatste jaar worden geregeld.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Niet vanuit ons, in ieder geval. Ik denk dat dat het gevoel was bij de Belastingdienst, dat dat moest.

De heer **Van der Lee**:

Het gevoel. Oké. Wanneer was nou het eerste gesprek dat u had met een directeur Toeslagen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat is geweest in maart of april 2018.

De heer **Van der Lee**:

Dus u treedt aan als de nieuwe directeur Kinderopvang bij de opdrachtgever en pas twee jaar na uw aantreden spreekt u voor het eerst met de directeur Toeslagen, die gaat over de uitvoering van de kinderopvangtoeslag?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Hoe kan dat?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ons contact was met het beleidsdeel van de Belastingdienst.

De heer **Van der Lee**:

Er was helemaal geen contact rechtstreeks met de uitvoering?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

De heer **Van der Lee**:

Wat vindt u daarvan?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik vind dat achteraf heel, om het huiselijk te zeggen, stom. Ik heb in de samenwerking rond de directe financiering gemerkt hoe belangrijk het is om met die uitvoerder echt aan tafel te zitten, omdat je dan snapt wat werkt in de praktijk en wat niet werkt. Toen directe financiering uiteindelijk niet doorging en we bij de Belastingdienst het verbetertraject in hebben gezet,

hebben we ook gezegd "ik wil eigenlijk wat we met DUO hadden bij de Belastingdienst ook", dus echt met die uitvoerder aan tafel, horen wat er werkt, waar je tegenaan loopt en wat wel uitvoerbaar is en wat niet, en niet een tussenlaag van beleid ertussen zetten. Dus ik heb dat anders gedaan.

De heer **Van der Lee**:

U heeft al eerder gezegd, tegen mijn collega, dat u pas begin 2018 voor het eerst hoorde over de alles-of-nietsbenadering. Was dat in dit gesprek met de directeur Toeslagen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

De heer **Van der Lee**:

Refereerde die daaraan in het eerste gesprek?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

De heer **Van der Lee**:

Ook niet?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

De heer **Van der Lee**:

Dat vind ik op zich bijzonder, omdat men daar nogal last had van dit vraagstuk, dat het in de eerste gelegenheid dat er met u gesproken werd niet is genoemd. Uw werkzaamheden stonden ook in belangrijke mate -- dat heeft u al verklaard -- in het teken van het werken aan de directe financiering als een alternatief model. Dat is ook al even besproken met de heer Boereboom. Wat heeft hij verteld over de aanleiding om dit stelsel te gaan ontwikkelen, om dit traject in te gaan?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Hij heeft aan mij geschetst dat de uitvoering van de kinderopvangtoeslag ongelooflijk complex was, omdat een voorschot werd uitgekeerd en achteraf werd vastgesteld. Hij vertelde dat ouders allerlei informatie moesten inschatten van tevoren, dat dat tot veel terugvorderingen en nabetalingen leidde en soms ook tot hoge terugvorderingen. Hij zei dat hij dat niet wenselijk vond, omdat het een hulp voor ouders is om werken en zorgen te

combineren en dat hij ook de verdeling van verantwoordelijkheid tussen de ouders en de kinderopvangorganisaties wat scheef vond.

De heer **Van der Lee**:

Maar hij is ook niet begonnen over het probleem van de alles-of-nietsbenadering?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

De heer **Van der Lee**:

Ik moet zeggen -- ik zou het moeten terugluisteren -- dat ik bij hem toch de indruk kreeg dat dat een van zijn motieven was. Hij was op de hoogte van het probleem.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Maar hij heeft dat niet tegen u gezegd.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk dat dat zeker een van zijn motieven is geweest, maar er is al ruim voordat ik kwam gestart met de gedachte over en het opzetten van dat traject van directe financiering. We zien ook dat de doelstellingen een beetje schuiven door de tijd heen.

De heer **Van der Lee**:

Daar komen we zo nog even op.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, daar komen we zo nog even op.

De heer **Van der Lee**:

U heeft inhoudelijke discussies, maar u werkt in een politieke omgeving. De heer Boereboom gaf aan dat in het regeerakkoord was afgesproken dat er niks zou gebeuren op kinderopvangtoeslag. Hij heeft ervoor moeten vechten. Hij was volgens mij trots op dat hij een meerderheid in de ministerraad wist te veroveren voor het idee om een stelsel te gaan uitwerken, waarvan al van tevoren duidelijk was dat het in die regeerperiode niet zou worden ingevoerd. Heeft hij dat ook met u gedeeld?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Waar doelt u precies op?

De heer **Van der Lee**:

Deze politieke context.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. Er was een grote overtuiging dat we hiermee de ontzettende ingewikkeldheid van de kinderopvangtoeslag veel makkelijker zouden kunnen maken voor ouders.

De heer **Van der Lee**:

Maar dat is een traject waarvan toen al bekend was dat het op zijn minst vijf, zo niet meer jaren zou duren. Het wordt in die regeerperiode niet ingevoerd. U hebt een wetsbehandeling nodig -- daar gaan jaren overheen -- en er is nog een uitvoeringsvraagstuk om het in de praktijk te realiseren. Dat is dus een traject van heel veel jaren. En hij heeft niet tegen u gezegd: we moeten ook in de tussentijd iets doen aan de problematiek van de hele hoge terugvorderingen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

De heer **Van der Lee**:

En dat kwam ook niet bij u op, dat er een probleem lag, dat er niet alleen ingezet kon worden op directe financiering en dat ook gekeken moest worden of er tussentijds al verbeteringen aangebracht konden worden?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Waar wij ons op richtten, waren de hoge terugvorderingen bij normaal gebruik, in de normale situatie. Wij hebben in het midden van 2016 een heroriëntatie uitgevoerd, waarbij we voor het eerst echt cijfers van de Belastingdienst kregen over hoe terugvorderingen en nabetalingen nou in elkaar zaten, waar die neersloegen en waar die door kwamen. Toen kregen we eigenlijk vaste grond onder de voeten in de cijfers. Op het moment dat je wijzigingen krijgt in inkomen zijn dat heel veel terugvorderingen, maar vaak kleinere, maar als je een verkeerde inschatting hebt van gebruik, zijn dat grote terugvorderingen. We zagen daar dat bij ongeveer 15% van de ouders een terugvordering van €500 of meer aan de orde was. Dat was de normale gang van zaken. Daar hebben we heel erg op gekoerst. We dachten met directe financiering uiteindelijk de terugvorderingen met 80% te verminderen.

De heer **Van der Lee**:

Nou vindt er wel vrij snel een heroriëntatie plaats op dat traject. Daar wordt de Kamer ook over geïnformeerd. Ons valt dan weer op dat de alles-of-nietsbenadering niet wordt genoemd in die brief aan de Kamer. Dat komt dus doordat niemand met u daarover gesproken heeft, als ik het goed begrijp.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Wat op zich opmerkelijk is. U heeft daar ook geen oordeel over, over of er wel of niet sprake was van proportionaliteit in terugvordering?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, op dat moment niet.

De heer **Van der Lee**:

U keek gewoon naar het volume, van hoe kunnen we het aantal terugdringen, en niet naar wat het in individuele gevallen voor impact heeft?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Jawel. Zeker wel. Maar we hebben ons ontzettend gefocust ... Achteraf verbaast het me net als u dat bij mij nooit is neergelegd dat er ook nog een alles-of-nietsbenadering in de huidige kinderopvangtoeslag zat. Wij hebben ons gefocust op wat er gebeurt als je keurig je dingen doet en je aan het begin van het jaar een verkeerde inschatting maakt. Even om een cijfervoorbeeldje te geven. Als je als ouder een halfuur per dag bij gemiddeld gebruik mis zit - een halfuur is niet veel -- kan dat aan het eind van het jaar al oplopen tot een verschil van €12.000. Naarmate het inkomen lager is, is de kinderopvangtoeslag hoger, dus elk verschilletje in inschatting is dan ook hoger. Voor die mensen is het het allermoeilijkst om dat terug te betalen. Zelfs als je gewoon helemaal aan alle criteria voldoet, kan je met een hoge terugvordering geconfronteerd worden en dat was bij 15% van de ouders het geval. Ik kan nog steeds niet begrijpen hoe je dan als ouder die €500 moet terugbetalen. Dat is voor mij misschien vervelend, maar voor iemand die echt een laag inkomen heeft ... Dat wilden we oplossen.

De heer **Van der Lee**:

Wat mij dan verbaast, is dat u in die twee jaar geen enkel signaal hoort. Is er ook niet een signaal van buiten gekomen, richting het departement? Is er niet iemand geweest die een

brief heeft gestuurd naar het beleidsverantwoordelijke departement voor de kinderopvang over dit probleem? Is er geen enkel signaal binnengekomen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee. Alleen in de uitwerking van directe financiering ging het over de vraag: stel nou dat een ouder niet zijn hele eigen bijdrage betaalt, wat doen we dan met het betalen van die factuur. Toen zei ik: nou, dan betaal je toch een deel van de factuur naar rato van de eigen bijdrage die betaald is? Toen zei iemand: ja, maar dat werkt nu niet zo. Ik vroeg: hoezo? Toen werd gezegd: nu is het zo dat als je je eigen bijdragen niet helemaal betaalt, alles wordt teruggevorderd.

De heer **Van der Lee**:

Wie was die iemand?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk een van de oudervertegenwoordigingen, of voor werkende ouders of BOinK. Dat was in een uitwerkingssessie. Ik weet dat ik echt dacht: hè?

De heer **Van der Lee**:

Maar uw eigen medewerkers wisten dit ook niet?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk dat daarna wel werd gezegd: "Dat klopt. In de uitleg is het zo dat als je niet alles betaalt, dan alles terugmoet."

De heer **Van der Lee**:

U had ook medewerkers die al voordat u aantrad op die positie zaten en die op zich deze kennis toch hadden, lijkt mij.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik weet niet of in 2018 de medewerkers die voor 2016 op die positie zaten er nog waren voor dit onderdeel.

De heer **Van der Lee**:

De doorstroom was zo groot dat er geen institutioneel geheugen was.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, op dit punt ben ik bang van niet.

De heer **Van der Lee**:

Ik ga even een stukje verder in de tijd. Er wordt dus gewerkt aan de uitwerking van directe financiering. U bent zich nu ook bewust van het probleem van die alles-of-nietsbenadering. Dan gaat het conceptvoorstel naar de Raad van State. In maart 2017 komt er echt een behoorlijk kritisch advies van de Raad van State. Die zegt eigenlijk dat ouders weliswaar minder snel te maken kunnen krijgen met hoge terugvorderingen, dat het volume daalt, maar dat ze nog steeds geconfronteerd kunnen worden met terugvordering van disproportioneel hoge bedragen. Had u dan met de kennis van alles of niets niet gezorgd dat het ontwerpvoorstel dat probleem tackelde?

Mevrouw **Van Tuyll**:

De Raad van State doelde daar op een situatie ... Er waren twee situaties waar je nog te maken kon krijgen met een hoge terugvordering. Dat was op het moment dat je van tevoren had gezegd dat je geen gebruik wilde maken van een vastgesteld inkomen, omdat je inkomen nogal dynamisch was. Dan kon je gebruikmaken van een vangnetregeling. Als je toch niet in die vangnetregeling kwam, kon dat toch leiden tot een vrij hoge terugvordering. En er was de koppeling gewerkte uren.

De heer **Van der Lee**:

Wacht even. Die terugvordering, moest die dan volledig worden voldaan? Zat daar een element van proportionaliteit in?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, omdat het over inkomen ging, zou dat naar rato van je inkomen gaan, dus niet volledig. Maar als ik kijk naar de wetgeving rond de kinderopvangtoeslag, dan is het zo dat als je inkomen verandert en je het net te laag hebt ingeschat, je een stukje van je kinderopvangtoeslag moet terugbetalen. Als je minder uren gebruik hebt gemaakt van de kinderopvang, moet je een stukje terugbetalen. Dus ik heb zelf niet begrepen waarom de eigen bijdrage dan alles of niets zou zijn. Ik vind dat nog steeds heel raar.

De heer **Van der Lee**:

Maar goed, de hoofdinzet is: vanwege de volatiliteit van de omstandigheden gaan we het stelsel zo veranderen dat je vooraf je eigen bijdrage betaalt en dat op basis daarvan wordt bepaald hoeveel er aan toeslag bij moet, wat dan vervolgens gaat naar het opvangbureau. Zo is de systematiek.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nou, de factuur kwam binnen en dan werd berekend wat de eigen bijdrage moest zijn.

De heer **Van der Lee**:

Maar wat gebeurde er nou in dit systeem als er sprake zou zijn van administratieve fouten of misschien wel bewuste fouten of zelfs fraude bij een bureau? Wat voor consequenties zou dat in dit systeem dan hebben voor de betrokken ouder?

Mevrouw **Van Tuyll**:

De betrokken ouder werd gevraagd om een check te doen op de factuur die binnenkwam. Als de ouder de factuur niet goedkeurde, werd de factuur niet betaald. Dus dan had de ouder er ook geen last van.

De heer **Van der Lee**:

Behalve dat dat kind van de opvang moest, want er werd niet betaald.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Waarschijnlijk zou die dan wel een lastig gesprek hebben met de kinderopvangorganisatie, want er zou dan niet betaald zijn. Maar als de ouder zou aangeven dat het komt omdat de factuur niet klopt, dan werd de kinderopvangorganisatie in de gelegenheid gesteld om die factuur aan te passen zodat die wel zou kloppen.

De heer **Van der Lee**:

Omdat dat maandelijks gebeurde zou de omvang van het financieel bedrag dat in het geding is beperkt blijven?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, dat werd per maand afgerekend en dat gaf zekerheid.

De heer **Van der Lee**:

Wat heeft u toen gedaan met dat advies van de Raad van State? Heeft dat geleid tot een aanpassing van het wetsvoorstel in concept?

Mevrouw **Van Tuyll**:

We hebben het concept op een paar punten aangepast. Een ding konden we niet goed oplossen. De Raad van State constateerde terecht dat het in de verschillende verhoudingen best wel complex was. Er zat een publiek recht in. Er zat een stuk privaat recht in. En dat is best een ingewikkelde combinatie omdat nu ...

De heer **Van der Lee**:

Is dat het punt waarop de heer Boereboom zei: ik was het niet eens met het advies van de Raad van State? Dat verklaarde hij namelijk net in het verhoor.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat denk ik niet. We hebben ook een gesprek gehad met de Raad van State. Dat doen ze volgens mij niet zo vaak maar ze hebben ook hun advies toegelicht. Ze zeiden: het is complex maar doorwrocht. Maar ze vonden wel dat er nog wel veel factoren in zaten, ook in de directe financiering. Er waren nog veel criteria waaraan je moest voldoen. Want we gingen beleidsneutraal over.

De heer **Van der Lee**:

Maar u heeft de kritiek verwerkt in een aangepast voorstel?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Ondertussen gebeurde er niets op het terrein van de alles-of-nietsbenadering? Dat had u gesignaleerd als probleem maar u ging door met directe financiering. De Raad van State gaat dat wetsvoorstel aanpassen, maar op het vlak van de alles-of-nietsbenadering wordt niets ondernomen vanuit SZW?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, er is geen apart traject opgestart.

De heer **Van der Lee**:

In april 2018 kiest het volgende kabinet ervoor om dat hele systeem waar u met veel energie en mankracht aan gewerkt heeft, niet in te voeren. Waarom?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Als ik het reconstrueer, een paar redenen. We waren met die directe financiering begonnen in samenwerking of in samenspraak met de Belastingdienst. De Belastingdienst zei, tenminste uit de gesprekken die ik voerde met een deel van het beleid: wij vinden de kinderopvangtoeslag ontzettend lastig en vreselijk complex om uit te voeren, dus van ons mag je het hebben. Dat beeld kantelde. Er kwam voor ons vrij onverwacht een tegenvoorstel vanuit de dg Belastingdienst. Die zei: wij kunnen ook in eigen huis een aantal verbeterlagen aanbrengen en dan loopt het aantal terugvorderingen ook terug. Dus er lag opeens een

alternatief terwijl er tot die tijd was gezegd: we kunnen binnen de kinderopvangtoeslag eigenlijk niet zo veel doen. Anderzijds was er onvoldoende vertrouwen dat de sector het op tijd aan zou kunnen om de goede gegevens aan te leveren zodat die facturen betaald konden worden.

De heer **Van der Lee**:

Met de sector wordt bedoeld de branche?

Mevrouw **Van Tuyll**:

De kinderopvangorganisaties, ja.

De heer **Van der Lee**:

Hoe zag dat alternatief er dan uit? Wat waren dan opeens de briljante ideeën om binnen het bestaande systeem die enorme omvang terug te vorderen toeslagen ongedaan te maken?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat zat 'm met name in zelf proberen vanuit de Belastingdienst de gegevens bij de kinderopvangorganisaties binnen te halen, op vrijwillige basis, en door op tijd de ouders te waarschuwen: wat jij van tevoren hebt ingeschat en wat ik nu binnen zie komen aan gegevens, klopt niet met elkaar; dus moet je niet je aanvraag aanpassen en moet je niet een wijziging doorgeven?

De heer **Van der Lee**:

Maar de kern van het systeem bleef dat je met jaren bleef werken, toch?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Dus met hele grote terugvorderingen, als ook in die extra stap toch weer dingen niet helemaal in de tijd bij elkaar komen. Dan is lijkt mij toch de conclusie dat wat het hoofddoel was van directe financiering, niet kon worden gedekt met alleen maar een aanpassing binnen de bestaande systematiek? Omdat je op jaren blijft werken, blijven die enorme bedragen toch staan?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, in ieder geval naar mijn inschatting zou het dan een beperkter effect hebben dan directe financiering.

De heer **Van der Lee**:

Maar toch is uw bewindspersoon hiermee akkoord gegaan?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Heeft u geprobeerd die bewindspersoon ervan te overtuigen dat dit echt niet een goede keuze was?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, het is niet gebruikelijk dat ik zeg wat ik als advies heb gegeven aan mijn bewindspersoon ...

De heer **Van der Lee**:

U staat hier onder ede en als ik ernaar vraag, dan moet u gewoon naar waarheid antwoorden.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, precies. Ik heb vrij hartstochtelijk gepleit voor het doorvoeren van directe financiering omdat ik echt het gevoel had dat we daarmee veel meer oplossen.

De heer **Van der Lee**:

Welke verklaring werd u gegeven waarom dit niet werd doorgezet?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Er was onvoldoende politieke steun voor.

De heer **Van der Lee**:

Onvoldoende politieke steun. Ik kom nog even terug op het vorige onderwerp, de Fraudewet. Terwijl we aan het verhoren zijn, heeft onze staf het nog even gecheckt; er staat echt in de memorie van toelichting bij de Fraudewet SZW in 2012: de budgettaire gevolgen voor de kinderopvangtoeslag, taakstelling 25 miljoen per jaar vanaf 2013. Dat staat in de memorie van toelichting van deze wet.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat neem ik direct van u aan. Ik kreeg van onze jurist toen ik hierheen kwam, mee: je moet er even op wijzen dat dat niet er onder valt.

De heer **Van der Lee**:

Ja, maar dan heeft deze jurist het toch echt weer bij het verkeerde eind.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik zal het tegen hem zeggen.

De heer **Van der Lee**:

Ik ga nu even een stapje in de tijd maken. Op een gegeven moment is al die commotie ontstaan over CAF 11. U hoort pas van CAF 11 begin 2019.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Eind 2018.

De heer **Van der Lee**:

Eind 2018. Maar in 2019 is er dan de nodige ophef en in juni helemaal. En dan komt de staatssecretaris van Financiën in de problemen. Wat ons dan opvalt in de stukken, is dat het opeens als een risico wordt gezien dat directe financiering ingevoerd zou moeten worden. Het ministerie van SZW, het ministerie dat zich daarvoor heeft ingespannen, vindt het nu opeens een risico dat nu er veel ophef is over de kinderopvangtoeslag, dat directe financiering weer in de discussie komt. Hoe moet ik dat nou duiden?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Niet als een ...

De heer **Van der Lee**:

Een politiek risico?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, politiek risico. We geven daarbij aan dat in ieder geval de staatssecretaris zich ervan bewust moet zijn dat als het dan weer gaat over directe financiering, ze daarmee ook vragen kan krijgen over haar beslissing in april 2018. We hadden daar -- dat staat niet zo duidelijk in dit stuk -- wel directe financiering afgesloten. Dus we konden het niet bij wijze van spreken van de plank trekken en weer verdergaan waar we waren gebleven. Dus het was niet zo dat je dan ... Maar het was puur als een politiek ...

De heer **Van der Lee**:

Ik kan dus concluderen dat de politieke afweging, het beschermen van de bewindspersoon, belangrijker was dan de inhoudelijke overtuiging dat het bestaande toeslagstelsel niet goed

was, dat een ander toeslagstelsel was ontwikkeld dat was afgesloten, in de zin van "dat gaan we niet doen", en dat men zei: we moeten zorgen dat er geen discussie over ontstaat, dat het alleen maar een kwestie blijft die raakt aan de uitvoering?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat is niet de portee van de opmerking geweest. Absoluut niet.

De heer **Van der Lee**:

Kunt u het dan iets beter verklaren? Wat is dan de portee?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Het is vooral even de waarschuwing van: let op, hiermee kan je dus wel vragen krijgen waarom je bent gestopt met directe financiering. Dieper dan dat gaat het niet.

De heer **Van der Lee**:

Wat was dan het advies om te antwoorden als een journalist of een Kamerlid naar aanleiding van deze kwestie vraagt: waarom bent u gestopt met directe financiering terwijl u nu al deze problematiek ziet? Wat was dan het antwoord geweest?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Omdat we een alternatief hebben ingezet binnen de kinderopvangtoeslag waardoor de terugvorderingen ook verminderd worden.

De heer **Van der Lee**:

Daarvan hebben we net geconstateerd dat dat alternatief ...

Mevrouw **Van Tuyll**:

Minder effectief was.

De heer **Van der Lee**:

... de kern van de kwestie niet zou weghalen omdat je met hele jaren blijft werken, met enorme hoge terugvorderingen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. Op dat moment waren we zelf ook bezig met een eind maken aan de alles-of-nietsbenadering en met het proportioneel vaststellen.

De heer **Van der Lee**:

Hoe staat het nu met die verbeteringen binnen het bestaande systeem?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Proportioneel vaststellen is inmiddels mogelijk. Op 9 oktober hebben we tegen beide bewindslieden formeel gezegd: wilt u dit inderdaad? Dat hebben ze aangenomen. Op 23 oktober kwam de nieuwe interpretatie van de Raad van State, die zeiden dat het binnen de huidige wet al mogelijk was. Wij hebben toen wel gezegd: we zetten toch door op een wetswijziging want we willen nu maximale zekerheid, zodat niet over twee jaar de interpretatie weer anders is. Dat is toen in een beleidsregel ingevoerd en er is toen het verzoek aan de Belastingdienst gedaan om dit zo te doen en ook met terugwerkende kracht tot dat advies van de Raad van State. En in de hersteloperatie wordt dit ook meegenomen als een van de elementen dat je achteraf toch nog proportioneel vaststelt.

De heer **Van der Lee**:

Het zijn dus eigenlijk gewoon externe actoren die op een gegeven moment veranderingen afdwingen? Het komt niet vanuit het departement zelf?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat is niet waar. Toen de directe financiering stopgezet werd, lag er een eerste plan voor het verbetertraject kinderopvangtoeslag. Daar zat proportioneel vaststellen al in, naast een aantal andere sporen. In februari 2019 heb ik met de huidige directeur Toeslagen nog een gesprek gehad en zijn we gezamenlijk tot de conclusie gekomen dat dit niet van het bord mocht afglijden wat wel dreigde te gebeuren omdat mensen niet het gevoel hadden dat dit iets groots was. Toen zijn we aan de slag gegaan met de uitwerking daarvan. In oktober hebben we toen tegen beide staatssecretarissen gezegd: dit is ongeveer zoals het kan. En daarop werd gezegd: ja, dat gaan we doen. Vlak daarna kwam de Raad van State; toen hadden we het zelf nog niet naar buiten gebracht dat we dit gingen doen. Los van de commissie-Donner of de Raad van State waren we dus al met die uitwerking bezig.

De heer **Van der Lee**:

Ik heb nog even een vraag over de politieke context. Bij de start van het traject bent u door uw meerdere erop gewezen dat er een politieke context was. Dat had voor een deel te maken met het regeerakkoord en de samenstelling van die coalitie. Er was geen politieke ruimte om het in te voeren maar wel om het voor te bereiden. Mijn vraag gaat over de politieke context daarna van het nieuwe kabinet en die andere coalitie. Kunt u duiden wat er veranderde in de politieke verhoudingen waardoor directe financiering niet meer mogelijk was? Wat voor politieke discussies waren er toen? Had het te maken met ideologische verschillen tussen die partijen of met heel andere problemen? Kunt u dat duiden?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat vind ik moeilijk om te duiden, want ik ben niet bij dat soort politieke gesprekken geweest. Ik weet wel dat er wat argwaan was bij directe financiering, sowieso vraagtekens bij sommige mensen van: maar moet je nou als overheid zo betuttelend zijn naar mensen, dat je het overmaakt naar de organisatie in plaats van naar de personen? Die discussie heeft zich in de jaren daarvoor ook rond bijvoorbeeld de huren voorgedaan. Vroeger werd het geld aan de woningbouwcorporaties overgemaakt maar op een gegeven moment mocht dat niet meer en moest de huurtoeslag rechtstreeks naar de mensen toe. Ik weet wel dat er politieke vraagtekens waren of DUO dit aan zou kunnen.

De heer **Van der Lee**:

Maar dat had u toch gecheckt?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, dat hadden we gecheckt en daar waren we ook van overtuigd.

De heer **Van der Lee**:

Dat stond allemaal klaar?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, dat stond allemaal klaar en we waren ervan overtuigd dat ze dat konden.

De heer **Van der Lee**:

Ik wil even kijken of het toch vooral politieke argumenten waren, die u, zoals u zegt, niet kent omdat u niet bij dat gesprek was. Het was dus meer een kwestie van politieke motieven die de doorslag gaven dan dat er echt inhoudelijk een aanleiding was om dit goed voorbereide stelsel niet in te voeren?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk dat mensen het spannend vonden, want op het moment dat je het echt verandert -- dit was een hele fundamentele verandering -- zitten er altijd risico's aan. En wij dachten dat die risico's beheersbaar waren.

De heer **Van der Lee**:

Ik kom nog even terug op dat proportioneel vaststellen. Op aandringen vooral van de Kamer zegt de staatssecretaris SZW in juli 2018 toe de mogelijkheden voor proportioneel vaststellen te bezien. Eigenlijk gebeurt er dus niets met het voornemen uit 2014/2015 om iets te gaan doen aan de hoge terugvorderingen, want Sociale Zaken zag er eigenlijk niet echt

een aanleiding voor omdat ze met dat andere stelsel bezig waren. Waarom werd in de brief van april 2018 over het stopzetten van directe financiering niet gesproken over de proportionaliteit van de terugvorderingen? Was dat omdat u niet wist dat het een issue was?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat zal niet de reden zijn geweest.

De heer **Van der Lee**:

U weet het niet.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, maar ik weet dat er een plan lag waar het wel in zat.

De heer **Van der Lee**:

Oké. Op 10 juli zegt de staatssecretaris op aandringen van de Kamer in een schriftelijk overleg wel toe om te bezien of het mogelijk is om het recht op kinderopvangtoeslag proportioneel vast te stellen en daarmee de volledige terugvorderingen van het uitgekeerde voorschot te verminderen. Was dat nou een inhoudelijke verandering op het departement geweest?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Was u daarbij betrokken?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Zeker. Als ik het wat lomper mag zeggen, ik vond het idioot dat als je een deel van je eigen bijdrage niet betaalde, het dan niet naar rato ging en dan alles terug moest. Ik begrijp dat nog steeds niet.

De heer **Van der Lee**:

Was u doorslaggevend in die ommekeer?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat weet ik niet, maar ik weet wel dat we het daarover gehad hebben. Ik weet ook nog dat mijn staatssecretaris toen bezig was met schuldenproblematiek en dat ze het heel onwenselijk vond dat mensen hierdoor zo in de problemen kwamen.

De heer **Van der Lee**:

Voor onze reconstructie is het toch fijn te weten wie wanneer met welk idee kwam. Dit was echt toch wel een koersverandering. Kwam dat nou gewoon van de staatssecretaris zelf? Kwam dat van u? Kwam dat van uw meerderen? Van wie kwam dat idee?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk dat het misschien niet persoonlijk van mij vandaan kwam, maar dat het wel kwam dat, omdat we bij de uitwerking van de directe financiering hiertegenaan waren gelopen, we toen zoiets hadden van: dit mag toch niet blijven bestaan, als we dan toch binnen die kinderopvangtoeslag blijven. Of dat nou mijn idee was of dat ik de credits moet geven aan de projectleider die er mee bezig was, durf ik niet te zeggen -- dan geef ik liever de credits aan de projectleider -- maar we hebben dat wel zo besproken in de zin van: dan moeten we daar dus wel een einde aan maken.

De heer **Van der Lee**:

Toch wordt dat vervolgens weer niet opgevolgd. Althans, dat is de conclusie van de commissie-Donner. Die constateert: die toezegging die gedaan wordt aan de Kamer, waar u zich voor heeft ingespannen, verzandt. Dat zegt de commissie-Donner.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nou ...

De heer **Van der Lee**:

Hoe kan dat?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik weet niet of de commissie-Donner het woord "verzanden" gebruikt over de signalen rond 2014/2015 ...

De heer **Van der Lee**:

Ik zal u een citaat voorlezen. Dat komt dus van de adviescommissie Uitvoering toeslagen: "Hiervoor heeft het interdepartementaal overleg met SZW dat eerstverantwoordelijke is plaatsgevonden maar het voornemen om dit in voorkomende gevallen anders te gaan aanpakken, verzandde." Of sloeg dit op het eerdere voornemen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Op het eerdere ... naar aanleiding van die expertmeeting, als ik het rapport van de

commissie-Donner goed gelezen heb, want daar haalden wij de stukken achteraf over boven en toen zagen we dat er geen opvolging aan gegeven werd.

De heer **Van der Lee**:

Dus u heeft na die ommezwaai in gang gezet dat dit snel werd opgepakt? En u heeft net verklaard dat dit ook in uitvoering is gebracht.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, en we hebben wel eerst gefocust op de grote bulk van de verbetermaatregelen, waardoor we inderdaad in februari 2019 in het gesprek constateerden: hé, dit moet nu wel echt opgepakt worden, want anders duurt dit te lang.

De heer **Van der Lee**:

Nou, voor dat proportioneel terugvorderen was nog steeds niks geregeld.

Mevrouw **Van Tuyll**:

We zijn dus in februari 2019 met die uitwerking begonnen.

De heer **Van der Lee**:

Maar toen Donner nog bezig was, was die er nog niet?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Toen was Donner nog bezig.

De heer **Van der Lee**:

U zegt dat het eigenlijk uw idee was en dat anderen daaraan hebben meegewerkt. Waren er in die discussie ook weer andere krachten die begonnen over risicovolle precedentwerking bij het zetten van deze stap?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, maar mensen vonden het wel moeilijk hoe je dit ging doen. Doe je dit door vast te leggen hoe proportioneel vaststellen werkt? Of leg je een discretionaire bevoegdheid neer bij de Belastingdienst/Toeslagen? Dat is wel een puzzel geweest. Uiteindelijk zijn we erop uitgekomen, hebben we een regel afgesproken dat het naar rato gaat. Als u wilt, kan ik kort uitleggen hoe dat dan werkt, maar ik kan me ook voorstellen dat dat te ver voert.

De heer **Van der Lee**:

Dat voert voor nu zeker te ver. Ik geef het woord nu aan mijn collega, mevrouw Van Kooten-Arissen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Ik wil het graag nog even met u hebben over het rapport van de Nationale ombudsman. In augustus 2017 publiceerde de Nationale ombudsman het rapport Geen powerplay maar fair play. Heeft u daarop actie ondernomen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Het ligt er een beetje aan wat u onder actie verstaat. Ik heb het rapport gelezen. Ik ben ontzettend geschrokken van wat daarin stond, omdat de Ombudsman eigenlijk zei: de uitvoerder heeft niet volgens zijn eigen regels gehandeld en daardoor zijn mensen vreselijk knel komen te zitten. Daar heb ik me wel enigszins over opgewonden, dat dat kan.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Wat is "enigszins"?

Mevrouw **Van Tuyll**:

We hebben er intern over gesproken: dit kan toch niet dat mensen op deze manier behandeld worden?

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Hoe heeft u dat intern besproken?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Met collega's.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Aan welk niveau moet ik dan denken?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Mijn eigen medewerkers. Ik denk dat ik het ook een keer in het mt van ons directoraat-generaal heb gezegd: dit is wel een hele nare manier om met mensen om te gaan.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Heeft u er daarna nog concreet iets mee gedaan?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik heb er contact over gehad met degene bij Financiën met wie wij contact hadden over beleid: hé, hoe werkt dit nou? Wij hadden inmiddels ook gezien dat de directeur-generaal van de Belastingdienst gereageerd had en had gezegd wat hij eraan ging doen. Daar hebben we nog een keer een gesprek over gevoerd op beleidsniveau. Toen ik een van de

eerste keren met de directeur Toeslagen sprak, in maart 2018, hebben we het hier ook over gehad: is dit inmiddels veranderd?

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat was in 2017, want het rapport is uit augustus 2017, dus ik neem aan dat u ook in 2017

...

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, maar mijn eerste gesprek met de directeur Toeslagen was in maart 2018 ongeveer. Dus ik heb in 2017 contact gehad met de beleidscollega van Financiën waar we altijd contact mee hadden. Toen had ik nog geen contact met de directeur Toeslagen. In een van mijn eerste gesprekken met de directeur Toeslagen is het hier wel over gegaan: "Is dit inderdaad veranderd? Klopt het dat dit sinds 2016 niet meer kan gebeuren op deze manier? Wordt het niet meer stopgezet?"

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Wat heeft hij toen gezegd?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat het zo was.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat het zo was.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. Er werd mij verzekerd dat dit niet meer zo kon gebeuren.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

En er was opvolging gegeven aan alle punten die de Ombudsman noemde in het rapport?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Zo werd het mij verteld.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

In hoeverre kwamen de doelstellingen van het kinderopvangbeleid, zoals arbeidsparticipatie, in gevaar door de problemen die de Ombudsman schetste?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Op het moment dat bij ouders de kinderopvangtoeslag wordt stopgezet, en je dus je rekening

niet meer kunt betalen ... Sommige ouders hebben het nog een tijdje uit eigen zak betaald, maar het is een fors bedrag. Heel veel ouders hebben uiteindelijk hun kind van de opvang gehaald. Soms hebben ze het op een informele manier geregeld, met ouders, maar er zijn ook ouders die noodgedwongen gestopt zijn met werken. Dus dan doet dat iets met de arbeidsparticipatie. Maar dat vind ik een wat abstract begrip voor wat er zich heeft afgespeeld.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Is de uitvoering van de kinderopvangtoeslag door de Belastingdienst een belangrijke succesfactor voor de arbeidsparticipatie? We kunnen concluderen dat dit inderdaad een heel belangrijke succesfactor is.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Absoluut.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Als de kinderopvangtoeslag niet meer wordt toegekend of wordt stopgezet, kunnen ouders niet meer naar hun werk.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dan maak je een fundamenteel andere keuze, ja.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

U spreekt eind oktober 2017 met BOinK.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

U informeert de bewindspersonen daarover in november 2017. U vermeldt daarbij dat BOinK onvrede heeft over hoe de Belastingdienst met terugvorderen omgaat. De Raad van State is daar ook kritisch over. De Belastingdienst geeft in reactie op BOinK aan, tegen Sociale Zaken, dat zijn werkwijze sinds 2016 wel degelijk veranderd is. Wat is er sinds 2016 veranderd in de aanpak van de Belastingdienst?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Wat zij mij verteld hebben, is dat ze vanaf 2016 niet meer de kinderopvangtoeslag gedurende het jaar stopzetten.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat er geen sprake meer was van die zachte stop, zoals die genoemd werd.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, van die zachte stop, zoals die genoemd werd. En dat ouders in de brieven duidelijker op de mogelijkheid van bezwaar en beroep gewezen werden.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Werd er nog toegelicht hoe dit uitvoering had gekregen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ze zeiden dat ze de brieven erop hadden aangepast. Dus als een ouder te horen kreeg "je moet meer bewijzen aanleveren, want we hebben vragen", werd er ook duidelijker aangegeven dat er bezwaar en beroep mogelijk was tegen een beslissing van de Belastingdienst.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Was u al op de hoogte van de gewijzigde aanpak van de Belastingdienst in 2016? Of hoorde u dat pas in november 2017?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Pas in november 2017.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Wat vindt u ervan dat u dat pas in 2017 vernam? Had u niet eerder op de hoogte moeten worden gebracht daarover?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat zou ik in de verhouding die ik nu met de Belastingdienst heb logisch vinden. Toen was die verhouding anders. Maar ik zou het wel graag hebben geweten.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Was u op de hoogte van het bestaan van de analyse van de afdeling Uitvoeringstechniek van de Belastingdienst uit maart 2017, waarin de gang van zaken rondom CAF zeer kritisch wordt beoordeeld en wordt geadviseerd om dit terug te draaien?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, ik heb daar pas kennis van genomen toen het in de pers kwam.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

U heeft het uit de pers moeten vernemen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

De Kamer heeft dit ook onlangs ontvangen. Wat heeft u er sindsdien mee gedaan?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Daar kan je niet meer zo veel aan doen. We zijn in dat verbetertraject hard bezig om het structureel beter te maken, maar dit zat echt in de uitvoering, in de behandeling van mensen door de uitvoering. In de hersteloperatie proberen we zo goed mogelijk te compenseren ... Je kunt dit nooit goedmaken. Dat vind ik zelf het allerakeligste. Mensen zijn vreselijk klem komen te zitten. Natuurlijk is het goed dat we compensatie geven, dat we een tegemoetkoming geven, maar je wist het niet uit. Het had niet mogen gebeuren op deze manier. Nou ja, dat kunt u horen: dat zit me dwars. Ik vind het vreselijk.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat hoor ik, ja. Dan wil ik het graag hebben over de betrokkenheid van Sociale Zaken en de aandacht voor het CAF. In oktober 2018 wordt de bestuursraad van Sociale Zaken vanuit uw dg geïnformeerd over de wijze waarop de Belastingdienst in 2011 met vermoedens van fraude is omgegaan. Ik citeer: "De Belastingdienst geeft aan dat zij destijds streng gehandeld hebben, mede uit perspectief dat dit de wens was van de toenmalige bewindspersoon van SZW." Dat was toen minister Asscher.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Er staat: toenmalige kabinet. Ik heb namelijk de tekst zelf geschreven.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Toenmalige bewindspersoon.

Mevrouw **Van Tuyll**:

O, in de tekst die ik heb geschreven -- die ik heb -- staat: toenmalige kabinet.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

O, ik heb hier een kopie van een deel van wat er stond. Dus ik neem aan dat dat ...

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik kan het er straks even bij zoeken, als u wilt, maar ik heb het expres nog even bekeken. Het is namelijk een tekst van mijn hand.

De heer **Van der Lee**:

U heeft gelijk. In de vraag staat het verkeerd geciteerd. Er staat: toenmalige kabinet.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Excuses, wat vreemd. "Inmenging kan daarmee tot een lastige situatie leiden, waarbij de schijn kan ontstaan dat Sociale Zaken de Belastingdienst op de vingers tikt en zelfs haar straatje schoonveegt." Wilt u dit even toelichten?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat is een tekst van mijn hand, eigenlijk naar aanleiding van het Ombudsmanrapport en de signalen die ik onder andere van BOinK kreeg. Zij hadden het gevoel dat het advies van de Raad van State nog niet in alles was opgevolgd. Ook het rapport van de Nationale ombudsman had wel tot veranderingen geleid, maar nog niet helemaal. Dit was iets waarvan de Nationale ombudsman had geconstateerd dat het niet volgens de wettelijke kaders was gegaan. Dus de wet heeft dit, de manier waarop er met de ouders is omgegaan, niet gedaan, maar het is echt in de uitvoering verkeerd gegaan. Dan zit je met een dilemma als beleidsdepartement. Wij gaan over de wet. Het was de Awir -- daar gaan we niet direct over - - waar ze zich niet aan gehouden hadden. Ga je dan achteraf, op het moment dat de Raad van State al een oordeel heeft geveld, de Nationale ombudsman al een oordeel heeft geveld en je zelf een gesprek hebt gevoerd waarin de Belastingdienst heeft gezegd dat hij dit al in 2016 heeft veranderd, nog een keer zeggen: dit kan echt niet; get your act together? Of klinkt dat al een beetje als: nou, dat is ook lekker makkelijk achteraf praten, als iedereen al gezegd heeft dat het zo niet kon? Dat was het gevoel, maar ik had wel het gevoel: dit had niet mogen gebeuren, en misschien moeten we er als SZW wel wat van zeggen. Deze gang van zaken is voor ons niet oké.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

ik heb even laten checken wat er daadwerkelijk stond. Er staat wel: de toenmalige bewindspersoon. Nog even als correctie. Blijkbaar ...

De heer **Van der Lee**:

Het is verwarrend, maar er staan twee alinea's in de tekst. In de eerste staat: "In die tijd was de lijn van het toenmalige kabinet ook dat er streng opgetreden moest worden." Iets later

staat: "Ook geeft de Belastingdienst aan dat ze vrij streng gehandeld hebben, mede uit het perspectief dat dit de wens was van de toenmalige bewindspersoon van SZW."

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, u heeft gelijk. Dat staat er inderdaad.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Aan de andere kant wordt gesteld dat de Belastingdienst wellicht een verouderd beeld heeft van hoe Sociale Zaken vindt dat met dergelijke gevallen moet worden omgegaan. Het kan daarbij behulpzaam zijn voor toekomstige gevallen om nu duidelijk te maken hoe Sociale Zaken in de wedstrijd zit, zo wordt gesteld. Gezien de schuldenproblematiek die soms voortvloeit uit een al te stevige aanpak van fouten, is het logisch dat Sociale Zaken zich mengt in hoe met vermoedens van fouten en fraude wordt omgegaan. Hoe zit Sociale Zaken dan in de wedstrijd, als ik vragen mag?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Sociale Zaken zit zo in de wedstrijd -- laat ik het even naar mezelf vertalen, want het praat wat makkelijker vanuit mezelf, maar zo heb ik me wel altijd gesteund gevoeld in de tijd dat ik bij Sociale Zaken werkte -- dat de benadering van "fouten zijn per definitie fraude" echt niet kan en dat het voor mensen moeilijk is om aan alle eisen te voldoen die we via de wet aan ze stellen. Misschien weet je het nog wel, maar dat betekent niet altijd dat je het ook kan doen, met name niet op het moment dat je in stressvolle omstandigheden zit. In de tijd dat ik bij Sociale Zaken zat, is er wel heel erg de overtuiging gekomen dat je er wel rekening mee moet houden dat mensen niet altijd zo makkelijk rationeel handelen en dat we eigenlijk heel veel van ze vragen, zeker van mensen in moeilijke situaties, met meerdere problemen. Die moeten wel heel veel wijzigingen her en der doorgeven, terwijl, als je bijvoorbeeld in scheiding ligt, je hoofd echt wel ergens anders is dan bij het doorgeven van een wijziging in de kinderopvangtoeslag. Dat besef is in ieder geval naar aanleiding van het WRR-rapport heel erg doorgedrongen. Weten is nog geen doen. We hebben het er meerdere sessies over gehad met meerdere directeuren, over hoe dat nou werkt.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dus dit is niet alleen hoe u er persoonlijk over denkt ...

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dit is wel breed ...

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dit is in de hele organisatie doorgedrongen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. En we hebben het er ook uitgebreid over gehad dat het niet zo kan zijn dat je bij mensen die in de schulden komen, heel vaak de overheid als een van de grootste schuldeisers ziet staan. Dat kan niet de bedoeling zijn van ons beleid.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

U heeft het er uitgebreid over gehad, maar feit is wel dat een heel klein foutje hetzelfde werd behandeld als fraude.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Mensen kregen dan daadwerkelijk een soort kruis, een rood kruis, achter hun naam.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik heb achteraf geconstateerd dat het zo werd behandeld. Dat is niet zoals ik het zou willen. U doelt bijvoorbeeld op o/gs, opzet/grove schuld. In de hersteloperatie komen we er ook achter hoe dun het bewijs is dat daaronder ligt. Daar kan ik alleen maar mijn afschuw over uitspreken. Dat kan niet. Het kan niet zo zijn dat je, als iemand een fout maakt, diegene wegzet als fraudeur.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Wat heeft de bestuursraad hierover besloten?

Mevrouw **Van Tuyll**:

De bestuursraad is heel hard bezig met meer de menselijke maat invoeren. Ook nu zijn wij er nog veel mee bezig om te kijken wat je structureel kunt veranderen om het voor mensen makkelijker te maken, bijvoorbeeld op het terrein van werken en zorgen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Heeft de bestuursraad zich daar ook echt actief in gemengd, vanaf 2018?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, want ik weet dat ik met de plannen voor directe financiering en de heroriëntatie -- dat is zelfs al eerder dan 2018 -- in de bestuursraad ben geweest. Daar was wel echt het gevoel:

we moeten dit veranderen zodat het echt makkelijker wordt voor mensen en je minder snel fouten maakt. Het moet minder complex.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Ja, het gevoel. Maar wat hebben ze op dat moment als echte, concrete actie ondernomen?

Mevrouw Van Tuyll:

Enerzijds, toen de directe financiering niet doorging, het inzetten op het verbetertraject kinderopvangtoeslag. Er zijn meerdere initiatieven rond schulden. Dat ligt buiten mijn domein, maar daar is veel op gedaan, om te kijken hoe je kunt voorkomen dat mensen in de schulden komen. We zijn nu nog bezig met scenario's en studies, omdat we toch wel het gevoel hebben dat we uiteindelijk van die toeslagen af moeten. De Kamer heeft dat ook heel duidelijk gezegd. Een blik op de toekomst: hoe zou je dat kunnen doen? Het blijft lastig als je iets verandert. Je levert onherroepelijk ook iets in. Voor heel veel ouders gaat de kinderopvangtoeslag wel redelijk goed, maar er is gewoon een te grote groep die knel komt te zitten. Ondanks dat we nu die verbetermaatregelen doorvoeren, hebben wij in ieder geval het gevoel dat het verstandig zou zijn om echt te kijken naar andere opties. Daar zit ook weer de optie van rechtstreekse financiering bij, maar wel met minder complexe eisen eronder.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Ik geef nu het woord aan de heer Van der Lee.

De heer Van der Lee:

Ik kom nog even terug op proportioneel terugvorderen. In december 2018 blijkt uit een Kamerbrief over het verbetertraject dat de verkenning naar proportioneel vaststellen nog niet is gestart. Waarom was er sinds de toezegging uit juli 2018 nog geen voortgang geboekt?

Mevrouw Van Tuyll:

Omdat binnen het project van het verbetertraject KOT eerst is gefocust op de hele grote groep ouders met hoge terugvorderingen. Mijn plaatsvervanger is hiermee bezig geweest en heeft meerdere malen gevraagd: om hoeveel mensen gaat dit nou en hoe groot zijn die terugvorderingen? Daar kregen we geen antwoord op. Toen is er eerst vanuit de Belastingdienst en vanuit ons gefocust op die 15% mensen die met hoge terugvorderingen te maken hebben. Het risico was dat dit naar de achtergrond zou verdwijnen. In februari 2019 hebben de directeur Toeslagen en ik gezegd: maar dit mag echt niet naar de achtergrond verdwijnen. Dus het klopt dat er toen nog niet was gestart. Er is toen eerst gefocust op de hele grote groep mensen die in de knel kwam.

De heer **Van der Lee**:

Dan ging het niet alleen om het proportioneel vaststellen -- dat is eigenlijk bij nieuwe toeslagentoekenningen -- maar juist ook om het kijken naar oude gevallen, waar proportioneel teruggevorderd zou moeten kunnen worden. Die beide trajecten werden toen onderzocht, uitgewerkt? Hoe moet ik dat zien?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. Het blijft altijd ingewikkeld hoever je terug kunt. Als er nog niet een vaststelling is van je recht op kinderopvangtoeslag, is het makkelijk. Dan kun je zo'n nieuwe gedachte er gewoon op plotten. Maar bij mensen bij wie het al is vastgesteld, is dat veel lastiger. Dat pakken we nu op in de hersteloperatie. Dan doen we dat sowieso tot vijf jaar terug. Zaken ouder dan vijf jaar worden op eenzelfde manier behandeld, maar daar zit iets lastigs aan met de rechtszekerheid.

De heer **Van der Lee**:

Het klopt dat het beleidsbesluit over proportioneel vaststellen in december 2019 naar de Kamer ging?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Dat werkt dan met terugwerkende kracht tot de Raad van State-uitspraak. Maar dat gaat alleen over het vaststellen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

En niet over het deel waarover u net verklaarde, de oude gevallen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

De heer **Van der Lee**:

In begin 2019 was de politieke discussie over de fraudeaanpak bij de kinderopvangtoeslag heel stevig. Sociale Zaken is dan minder zichtbaar. Ik heb daar eerder ook al wat over gezegd. Was het echt een heel bewuste keuze om daarvan weg te blijven?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee. Ik weet dat toen daar veel media-aandacht voor kwam, mijn staatssecretaris ook heeft aangeboden: kan ik helpen? Het was voor ons heel lang onduidelijk wat dit was, wat er was gebeurd, hoe groot dit was. En toen in mei het idee kwam dat echt uitgezocht moest worden hoe je dit compenseert, stonden we daar wel volledig achter. We zagen wel haken en ogen. We hebben daar wel hard over meegedacht.

De heer **Van der Lee**:

Mag ik nog een andere vraag stellen? Het verbaast mij, omdat, voor zover ik weet, Sociale Zaken ook een belangrijke rol had bij de schuldenproblematiek, bij mensen met echt heel problematische schulden. Toeslagen is daar een heel belangrijk onderdeel van. Is er in de periode waarin u actief was, vanuit dat deel van het departement niet naar u gerapporteerd over dat er in de kinderopvangtoeslag heel ernstige dingen gaande waren, waardoor mensen zeer zwaar getroffen werden? Dat is wel gebeurd?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Jazeker. Alleen ging dat over de kinderopvangtoeslag in het algemeen.

De heer **Van der Lee**:

Dat ging niet over de alles-of-nietsbenadering?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee. Daar hebben we het niet over gehad.

De heer **Van der Lee**:

Dat is niet vanuit dat deel van het ministerie aan u gemeld?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

De heer **Van der Lee**:

Dat is toch ook merkwaardig, of niet?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik weet niet in hoeverre mijn collega's zicht hebben op wat de precieze oorzaak van schulden is. Zij hebben wel gezegd: goh, als we kijken naar mensen die in de schulden komen, zien we heel vaak de Belastingdienst als grote schuldeiser.

De heer **Van der Lee**:

Het beeld is -- of geen beeld, het is een feit; dat geeft u ook toe -- dat de afstand tussen de beleidsdepartementen, of de beleidsambtenaren, en de uitvoeringsambtenaren heel groot was. Maar er lijkt ook geen enkel contact te zijn met de getroffen, met de ouders zelf. Die worden hiermee geconfronteerd. U heeft zelf geen ouders gesproken in die periode?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

De heer **Van der Lee**:

Wanneer heeft u voor het eerst met ouders gesproken?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik heb niet direct met de ouders gesproken. Na de bijeenkomst die Financiën heeft gehouden in januari van dit jaar hebben we wel gezegd dat we ook graag een keer met ouders willen spreken. Toen hebben we met Financiën gekeken wanneer dat zou kunnen. Vanaf maart zijn wij als directie opgezogen in de coronacrisis. Vanwege de coronamaatregelen hebben we uiteindelijk geen gesprekken meer gehad. Het was de bedoeling dat onze staatssecretaris bij een bijeenkomst van het ouderpanel zou zijn, in juni van dit jaar, zeg ik uit mijn hoofd. Toen moest zij helaas verstek laten gaan vanwege een debat in de Kamer over armoede en schulden.

De heer **Van der Lee**:

Maar goed, u vertegenwoordigt toch ook het beleidsverantwoordelijke departement, dat als doel heeft juist deze ouders te helpen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Het is dan toch heel bijzonder dat er nooit een gesprek plaatsvindt met de getroffen ouders zelf? Hoe kijkt u daarop terug?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat zou ik ook alsnog wel willen doen. Ik vind het een ongemakkelijk gevoel dat de tijd mij een beetje heeft ingehaald. De intentie was er wel. De intentie was er ook vanuit mijn baas

...

De heer **Van der Lee**:

Maar het is niet gebeurd. Ik ga even verder.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Het is niet gebeurd en dat vind ik moeilijk uitlegbaar aan ouders.

De heer **Van der Lee**:

In mei 2019 wordt de instelling van de adviescommissie in de ministerraad besproken. Wat was de inbreng van Sociale Zaken daar? Hoe is dat voorbereid op het departement? Met welke insteek zat Sociale Zaken daarbij?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat het een goed idee was om die adviescommissie in te stellen.

De heer **Van der Lee**:

Was er zorg over mogelijke precedentwerking op basis van het advies van de commissie?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, we dachten juist dat de commissie ons kon helpen om de vraagtekens die we daar hadden, op te lossen.

De heer **Van der Lee**:

Op 5 juni 2019 appt u staatssecretaris Van Ark. Dan ga ik even een citaat voorlezen: "De Belastingdienst vindt het bewijs tegen de CAF 11-ouders achteraf te dun. Ze willen daarom een politieke draai maken en de terugvorderingen kwijtschelden of terugdraaien. Ook wil de Belastingdienst voor de toekomst met behulp van Sociale Zaken de wetgeving graag aangepast zien, zodat ze proportioneel kunnen terugvorderen." Had uw staatssecretaris dat niet al een jaar eerder toegezegd, in juni 2018?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. We waren achter de schermen ook bezig om dat uit te werken.

De heer **Van der Lee**:

Maar dat was een jaar daarvoor. Er is dus een jaar achter de schermen niet op gehandeld.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat heb ik eerder gezegd: in februari 2019 heb ik samen met de directeur Toeslagen geconstateerd dat dit niet van het bord mocht glijden en dat we dit gingen oppakken. Dus vanaf dat moment werd het opgepakt.

De heer **Van der Lee**:

We zien dus dat dit in juni 2019 nog niet is geregeld. We zien ook een advies van u. De staatssecretaris geeft aan in die periode al tot compensatie over te willen gaan. U bent in eerste instantie ook positief. De staatssecretaris zegt zelfs dat zij deze vlucht naar voren van de staatssecretaris van Financiën een krachtig gebaar vindt. Toch komen er snel, dezelfde week, tegengeluiden binnen Sociale Zaken. Kunt u toelichten welke tegengeluiden er dan komen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. Er waren denk ik drie verschillende tegengeluiden. Ik zal met ons eigen tegengeluid beginnen. Wij kregen mondeling toegelicht dat het voorstel zou zijn om een schadevergoeding van ongeveer €5.000 en een vaststellingsovereenkomst te geven. Ik heb het daar met mijn plaatsvervanger over gehad en ik zei: "Ik heb niet het gevoel dat dit recht doet aan de situatie. Het voelt als een hele korte klap, maar niet de goede."

De heer **Van der Lee**:

Oké. Het tweede?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Het tweede was dat collega's het eng vonden ... Normaal gesproken staan zaken van vijf jaar of ouder vast. Daar heb je rechtszekerheid van. Er was wel het gevoel dat je ouders moet compenseren, maar hoe doe je dat zo dat dat er niet voor andere mensen in andere situaties, bijvoorbeeld met uitkeringen, een rechtsonzekerheid ontstaat? Dan speelt er precedentwerking, een juridische term. En ...

De heer **Van der Lee**:

Sorry dat ik u even onderbreek, maar het gaat hier om misstanden en het rechtzetten. En dan is de zorg dat ook andere misstanden rechtgezet moeten worden?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat er door dat rechtzetten misschien een situatie ontstaat waardoor andere ouders mogelijk in een misstand terechtkomen. Je wilt het zo oplossen dat je de misstand van vijf jaar of ouder rechtzet. Maar hoe doe je dat zo dat er niet voor een andere groep meer onzekerheid of risico ontstaat? Ik zal het heel simpel proberen uit te leggen. Ik ben geen jurist, dus dit is wat ik heb gehoord van de collega's, over wat hun zorg was. Normaal gesproken is je dossier na vijf jaar gesloten. Dan mag je als burger dus ...

De heer **Van der Lee**:

Dan is het een definitieve vaststelling. Daar kan niet op teruggekomen worden.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, definitief. Daar komt niemand meer aan. Als je dat openbreekt -- daar was hier een hele goede reden voor -- dan moet je wel kijken hoe je dat zo openbreekt dat je als overheid niet ook de gelegenheid krijgt om andere dossiers die vastgesteld zijn en waar geen problemen waren, open te breken.

De heer **Van der Lee**:

Waarom zou je dat doen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Je wilt het niet actief doen, maar je wilt mensen wel beschermen. Als je het aan de ene kant mag, in een vervelende situatie voor een burger, voor ouders, wil je wel zeker stellen dat je het niet aan de andere kant ook mag, in een situatie die voor ouders, of burgers, helemaal niet vervelend was, maar daardoor vervelend wordt. Dat is zoals het aan mij is uitgelegd.

De heer **Van der Lee**:

Ik moet zeggen dat ik dat een hele ingewikkelde en bijna niet te vatten redenering vind. De overheid probeert zelf een misstand recht te zetten door een vaststelling die vijf jaar geleden heeft plaatsgevonden, toch open te maken, om recht te doen aan wat er is misgegaan. En het argument om dat niet te doen is omdat de overheid daar op een ander moment weleens misbruik van zou kunnen maken.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, het was niet een argument om het níét te doen, maar het was wel een waarschuwing: bedenk goed hoe je dit doet, zodat je niet aan de ene kant ...

De heer **Van der Lee**:

Nee, maar dit is de tweede waarschuwing. En opgeteld leidden de waarschuwingen ertoe dat er op dat moment geen compensatie werd gegeven. Dit argument legde dus nogal wat gewicht in de schaal.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, en dat kwam omdat we al eerder een beetje met die puzzel hadden gespeeld. Daarom hadden we die commissie ingesteld, omdat we er niet uit kwamen hoe je dit dan het beste deed.

De heer **Van der Lee**:

Voor wie creëer je dan rechtsonzekerheid, als je dit zou doen? Behalve voor diegenen voor wie je iets wilt rechtzetten?

Mevrouw **Van Tuyll**:

De commissie-Donner zegt zelf ook: normaal gesproken maak je een dossier van vijf jaar geleden niet open. Dat mag niet.

De heer **Van der Lee**:

Heel veel dingen mogen niet in dit dossier. Die zijn wel allemaal gebeurd.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat weet ik.

De heer **Van der Lee**:

En nu gaan we dus iets doen om dat te herstellen, en dan zou het opeens niet mogen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nou, we hebben niet gezegd dat het niet mag, maar we zagen niet voor ons hoe je dat slim deed, zodat er niet aan de andere kant ergens schade zou ontstaan. Want dat wilden we voorkomen.

De heer **Van der Lee**:

Wat was de derde reden?

Mevrouw **Van Tuyll**:

De derde reden was dat we wel graag wilden weten dat dit niet financieel ten koste zou gaan van de huidige ouders in de kinderopvangtoeslag.

De heer **Van der Lee**:

Ja, wat u al zei: u wilde niet dat dit ten koste ging van de begroting van Sociale Zaken.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, omdat dat ...

De heer **Van der Lee**:

Dat is wel iets anders, hè, dan dat het ten koste zou gaan van de huidige ouders.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Bij ons is het zo dat als iets ten koste van de begroting van Sociale Zaken gaat, het ten koste gaat van het budget voor de kinderopvangtoeslag ...

De heer **Van der Lee**:

Maar dan neemt u een voorschot op besluitvorming. De verantwoordelijke staatssecretaris zit echt met een groot politiek probleem. Heel veel ouders zitten met grote ellende. Er ligt een voorstel op tafel: wij willen en moeten nu compenseren; we moeten eindelijk na al die jaren eens proactief handelen. En wat wordt er dan bij Sociale Zaken gezegd: de kosten daarvan zouden weleens bij ons kunnen neerslaan en daarom vinden we nu compenseren geen goed idee.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat is niet de redenatie geweest. De redenatie was: de kosten voor het compenseren zouden weleens bij de ouders van nu terecht kunnen komen, en dat willen we niet. Maar we willen wel compenseren.

De heer **Van der Lee**:

Ja, "zouden kunnen", maar dat voorstel lag niet voor. Er was nog helemaal niet besloten wie de kosten zou dragen. En alleen al de angst dat dit bij Sociale Zaken terecht zou komen, was kennelijk een reden om op dat moment kritisch te zijn over het al in gang zetten van compensatie. Is dat juist?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, over hoe je dat vorm zou geven. Er lag nog geen plan voor hoe dat vormgegeven zou worden.

De heer **Van der Lee**:

Maar materieel, wat er dus gebeurde toen de staatssecretaris dat voorstelde: er komt dus geen steun om tot compensatie over te gaan.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, zo is het niet gegaan, als ik het terughaal. Uiteindelijk heeft Financiën geen plan ingediend. Met ons is mondeling gewisseld wat dan ongeveer het idee zou zijn van die snelle compensatie. Uiteindelijk is er in de ministerraad geen concreet plan neergelegd. Ook in de brief daarna ... Financiën heeft zelf gezegd: we weten nu niet hoe je dit moet doen. Dat snapt wij. Wij hebben wel gezegd: dan moet je dit ook aan de commissie-Donner

meegeven. Want die hadden we al gevraagd om hiernaar te kijken. En wij zeiden ook: wij willen ook meedenken over hoe we dit doen.

De heer Van der Lee:

Er wordt natuurlijk de hele tijd gekeken naar dingen. Vervolgens wordt het weer op een ander bordje gelegd. Op het moment dat er voor het eerst een helder voorstel ligt om compensatie te geven, gebeurt het niet. Hoe kijkt u daarop terug, met wat er daarna is gebeurd? De commissie-Donner is gekomen. Nu zitten we maanden later in een compensatietraject. Die ouders hebben nog steeds, ook voor de kerst, nog geen zekerheid. Hoe kijkt u daarop terug?

Mevrouw Van Tuyll:

Ik kijk er een beetje ambivalent op terug. Ik had het liefste gehad dat we het toen konden afsluiten. Ik denk alleen oprecht, als ik nu kijk naar wat er richting CAF 11-ouders is gegaan, dat die €5.000 echt geen reële compensatie was geweest. Volgens mij zijn er nu 200 mensen die meer dan €20.000 hebben ontvangen aan compensatie. Dan is €5.000 niet in verhouding. Wat ik niet zeker weet ... Toen ging het alleen over de CAF 11-ouders. Uiteindelijk gaat de hersteloperatie ook over CAF-vergelijkbaar. Ik ben blij dat we nu naar een bredere groep kijken die in de knel is gekomen. Ik had het liefst een quick fix gehad, maar ik wilde ook wel dat die quick fix dan recht deed aan wat er was gebeurd.

De heer Van der Lee:

Kijk, wij hebben een opdracht gekregen. Alle uitwerking van de compensatie is nu aan de vaste Kamercommissie, in overleg met het kabinet. Het moment waar ik het over had, het voorstel van de staatssecretaris, valt nog binnen de periode die wij onderzoeken. Nog voor het uiteindelijke advies er lag, lag er al een voorstel tot compensatie. Dat is niet ingezet, omdat er drie argumenten waren vanuit SZW. Dat is een van de redenen om op dat moment niet tot compensatie over te gaan.

Mevrouw Van Tuyll:

Er waren kennelijk ook argumenten vanuit Financiën, want dat heeft uiteindelijk geen voorstel neergelegd. U ziet ook dat ik in eerste instantie enthousiast reageer richting de staatssecretaris op het voorstel om snel tot compensatie over te gaan.

De heer Van der Lee:

Die kant van het verhaal komt nog bij anderen aan de orde. Ik ga nu weer het woord geven aan mijn collega, mevrouw Van Kooten-Arissen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Ik wil het even met u hebben over de Kamerbrief. Dat is de brief van staatssecretaris Snel van 11 juni 2019 over een oplossing voor ouders in de CAF 11-zaak. Op 10 juni is er binnen Sociale Zaken heel hard gewerkt aan de reactie op deze conceptbrief. Uw secretaris-generaal stuurt deze reactie uiteindelijk naar haar collega op Financiën. Hiervoor is ook in de media aandacht geweest. Een paar zaken vallen ons daarbij op. Ten eerste stelt Sociale Zaken dat er bij CAF 11 geen sprake was van een combinatie van beleid en uitvoering, want het beleid was nooit zo bedoeld. Kunt u dat toelichten?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Wij maken zelf wel een onderscheid tussen CAF, wat een jacht was op fraudeurs en waarbij ouders, zoals Donner uiteindelijk constateert, vooringenomen zijn behandeld ... Er werd dus van uitgegaan dat zij fraudeur waren. Dat is nooit onze insteek geweest. Wij zijn niet bij die zaken betrokken geweest.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Maar de uitkomst was wel hetzelfde. Ook al was het niet zo bedoeld, de uitkomst was wel dat die ouders werden gelabeld als fraudeur.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, maar dat had wat ons betreft dus ook niet mogen gebeuren. Dat had wat mij betreft ook niet mogen gebeuren. We zijn nu ook hard bezig om die labels eraf te krijgen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Maar de uitkomst van het beleid, ook al was het dan naar uw zeggen niet zo bedoeld, is wel dat het label erop werd geplakt dat mensen fraudeur waren.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Maar dat zit niet in ons beleid. Dat zit niet in de Wet kinderopvang. Er staat nergens in de Wet kinderopvang dat je een fraudeur bent als je ergens iets niet goed invult.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Nee, gelukkig. Maar dat is wel de uitwerking geweest van hoe er met ouders werd omgegaan. Er werd uiteindelijk een kruisje achter hun naam gezet.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, maar zoals ik het zie, is dat wel het gevolg van een jacht op fraude en een jacht op facilitators, zoals dat genoemd werd. Daar kreeg je als fraudeteam kennelijk op een gegeven

moment de vinger niet achter. Dan maak je de doorstap naar: misschien kan ik het vinden bij de ouders. Die behandel je dan van meet af aan als: die zullen misschien wel fraude hebben gepleegd. Dan ga je heel diep zoeken. Die mensen moeten ook veel meer bewijzen aanleveren dan u en ik normaal gesproken moeten doen. Dan is onze wetgeving wel zo complex -- er zijn zo veel criteria waar je iets mee kunt -- dat je uiteindelijk vaak wel iets vindt wat niet goed of niet volledig is ingevuld. De CAF-teams hebben zo'n fout of verkeerde inschatting aangemerkt als fraude. Dat zou ik niet doen.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Maar in verschillende verhoren hebben we al gehoord dat het probleem nou juist was dat ze bij de uitvoering geen ruimte zagen om een andere uitvoering te doen. Het was een uitwerking van de harde regelgeving, zo werd gezegd. Verschillende mensen hebben hier verklaard dat ze daar een probleem mee zagen en dat ze zich er ongemakkelijk door voelden: we wilden hen niet als fraudeur labelen, maar we zagen eigenlijk geen ruimte om een klein foutje niet als fraude ... Ze werden toch meegezogen in de fraudeaanpak. Het was daardoor een hele harde uitvoering.

Mevrouw Van Tuyll:

Ja, ik heb inderdaad gezien dat mensen dat beeld hadden. Ik kan uit de uitspraken van de Raad van State terughalen dat er rond de eigen bijdrage een soort alles-of-nietsbenadering naar voren kwam. Ik ben het persoonlijk niet eens met die uitleg van de wet.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Nou ja, een "soort", het was alles of niets.

Mevrouw Van Tuyll:

Ja, sorry, "soort" is niet het goede woord. Alles of niets. Ik ben het niet eens met die uitleg van de wet. Het komt uit de samenloop van twee wetten. In de Awir staat dat ouders alle inlichtingen en bewijzen moeten aanleveren. Soms werden ouders als fraudeur gelabeld, helemaal niet op het punt van de eigen bijdrage, maar omdat er ergens een handtekening in een contract ontbrak. Ik heb ook gehoord dat het was omdat de adresgegevens van de kinderen niet waren ingevuld op het contract. Het Nederlandse spreekwoord "spijkers op laag water zoeken" doet daar niet eens recht aan.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Als ik dan ook nog een voorbeeld ... Er werd bijvoorbeeld een contract teruggestuurd naar de Belastingdienst. Dat kwam vervolgens terug zonder handtekening. Dan werd er gezegd: er staat geen handtekening, dus dat is uw fout. Dat is natuurlijk totaal ...

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Maar feit blijft dan wel dat het volgens de Belastingdienst een uitwerking van de harde regelgeving was, dat zij zich daarin gesteund voelden door uitspraken van de Raad van State en dat zij geen ruimte zagen om dat anders te doen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Zo hoor ik zelf de Belastingdienst niet. De Belastingdienst zegt volgens mij: dit was het gevolg van dat wij gemaand werden om achter fraude aan te gaan. Uiteindelijk was een onderdeel -- dat kon in een fraudeonderzoek spelen, maar dat kon ook in andere situaties spelen -- dat alles terug moest als ouders een deel van hun eigen bijdrage niet betaald hadden. Dat laatste is door de Raad van State meerdere keren in jurisprudentie neergelegd: ja, dat mag je zo doen. Ik weet niet of je dat dan altijd moet vertalen als: dat moet je ook zo doen. Maar de Raad van State heeft de Belastingdienst ook op de vingers getikt: je hebt al een kinderopvangtoeslag stopgezet voordat je überhaupt om bewijzen hebt gevraagd en je hebt mensen niet de gelegenheid gegeven om ontbrekende bewijzen nog aan te vullen. Dus ik herken niet het beeld dat dit uit regelgeving zou komen.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Meerdere ambtenaren hebben hier verklaard dat zij zich gedwongen zagen door de wet, enerzijds door de hardheid van de wet en anderzijds door de uitspraak van de Raad van State. Zij zaten zelf met buikpijn en voelden zich er heel ongemakkelijk bij. Zij hebben ook bij Sociale Zaken aan de bel getrokken en gezegd: dit kan toch echt niet. Laten we het maar even op die manier parafaseren. Uiteindelijk was er toch geen ruimte om die uitvoering aan te passen. Dan is het toch heel erg gek dat u als Sociale Zaken zegt dat dat een verkeerde lezing is? Waarom is dat toen, in die tijd, niet doorgekomen? Waarom heeft niemand bij Sociale Zaken gezegd: maar Belastingdienst, uitvoerende, dat hoeft helemaal niet zo?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat vind ik een beetje ingewikkeld, omdat die CAF-teams in 2013, 2014 zijn gestart. Dat is ruim voordat ik binnen was.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Ja, augustus 2013.

Mevrouw Van Tuyll:

En ik ben 1 maart 2016 binnengekomen. Ik hoor eind 2018 voor het eerst over CAF-teams. Ik kan niet ingrijpen op iets waarvan ik niet weet dat het zich afspeelt. Ik zou willen dat ik het kon en ik zou ook willen dat ik het met terugwerkende kracht kon. Maar ik zie wel dat er in die fraudejacht, om het zo maar te noemen, op een extreme manier naar bewijzen werd gevraagd. Als er dan ergens een stukje bewijsvoering ontbrak bij ouders, werd daar hard op ingegrepen, vanuit de gedachte: die mensen zijn fraudeur, want die zitten bij een gastouderbureau dat volgens ons niet deugt. "Ons" is dan de Belastingdienst. Natuurlijk kan de hardheid dan zitten in dat je niet kunt bewijzen dat je je eigen bijdrage hebt betaald, in combinatie met de uitleg van wet- en regelgeving, maar dat zit niet op al die punten. Er staat nergens in de Wet kinderopvang dat je daar een handtekening moet zetten, of dat je de adresgegevens van je kinderen moet opgeven, of dat je ... Dat staat er allemaal niet.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

We hebben het nog steeds over de brief van staatssecretaris Snel. Daarbij merkt Sociale Zaken ook op dat Financiën wellicht doelt op het vraagstuk rondom proportioneel terugvorderen van de toeslagen. Sociale Zaken stelt dan voor om daarover in de brief te schrijven dat de mogelijkheden tot proportioneel terugvorderen, zeker ten aanzien van de kwetsbare groepen, nader onderzocht moeten worden. Maar dat had uw staatssecretaris toch een jaar eerder al toegezegd?

Mevrouw Van Tuyll:

Ja, daar waren we ook al mee bezig. Volgens mij had er moeten staan dat die op dit moment uitgezocht worden. Het klinkt raar dat het de toekomstige tijd is.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Maar het is er toch zo in gekomen.

Mevrouw Van Tuyll:

Ja.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Oké. Waarom is er eigenlijk dan nog geen oplossing voor de alles-of-nietsbenadering in de Wet kinderopvang onderzocht?

Mevrouw Van Tuyll:

Daar waren we op dat moment mee bezig. Dat is proportioneel vaststellen. Dat gaat over de alles-of-nietsbenadering.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Maar op dat moment nog niet.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Sorry?

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Waarom is er dan nog geen oplossing voor die alles-of-nietsbenadering onderzocht?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Omdat we op dat moment bezig waren om te onderzoeken hoe dat zou moeten werken. We hadden absoluut de overtuiging dat we dit moesten oplossen, maar we waren nog bezig om uit te zoeken hoe je dat dan doet. Doe je dat door een discretionaire bevoegdheid neer te leggen, met het risico dat de Belastingdienst niet helemaal weet hoe hij het moet doen? Of teken je echt uit hoe het volgens ons zou moeten werken? Dat laatste is het uiteindelijk geworden.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

In hoeverre speelt daarbij de discussie over wie eigenaar is van de disproportionaliteit in de regelgeving?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Op het moment dat we het hebben opgepakt, hebben wij het opgepakt in de zin van: "Wij zijn van de Wet kinderopvang. Eigenlijk maakt het niet uit of het in onze wet staat of niet, we moeten zorgen dat het goed in de wet komt te staan, zodat het niet anders kan worden uitgelegd."

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Ja. Sociale Zaken onderstreept ook weer dat Financiën de tegemoetkoming aan de ouders moet betalen. Is dit een beetje doorschuiven van de hete financiële brij, van de aardappel, eigenlijk de reden dat de tegemoetkoming aan de ouders zo lang op zich laat wachten?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat is niet de reden dat het op zich laat wachten. Je ziet wel ... Ik vind achteraf dat we dit niet goed verwoord hebben. Vanuit onze directie was er toch een beetje de angst dat als SZW op een gegeven moment een rekening moet betalen, er heel makkelijk naar de kinderopvangtoeslag zou worden gekeken. Wij hadden zoiets van: het kan toch niet zo zijn dat ouders die nu toeslag ontvangen, dan minder ontvangen, omdat we fouten uit het

verleden moeten rechtzetten. Ik was er zelf een groot voorstander van dat er gewoon een apart budget voor zou komen. Ik vind dat het hier niet handig staat. Eigenlijk hoor je te melden aan Financiën: we willen het niet ten koste laten gaan van de kinderopvangtoeslag, maar we willen wel samen met jullie kijken of we er apart geld voor kunnen krijgen. Ik vind dat we hier te veel zeggen dat we dit niet willen en dat we een beetje te veel afhoudend zijn.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Als commissie hebben we ook appjes gelezen tussen Kuipers, Van Ark, Mulder en Koolmees, over de brief van staatssecretaris Snel. Daarin staat onder andere: s.v.p. alleen met de brief instemmen als Financiën 100% garantie kan geven dat dit geen precedentwerking heeft en ze zelf voor de kosten opdraaien. Daar zie ik toch wel een soort doorschuiven van ...

Mevrouw Van Tuyl:

Ik heb die app op dat moment niet gezien. Ik heb hem achteraf gezien. Dat voelt inderdaad als doorschuiven. Dat vind ik niet handig. Het is misschien een soort reflex.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Het voelt als doorschuiven, maar is het niet gewoon doorschuiven?

Mevrouw Van Tuyl:

Vanuit mij niet. Dit is denk ik wel hoe financiële afdelingen vaak reageren. Als je het niet logisch vindt dat die bij jou past, is die dus voor iemand anders, terwijl je het ook gezamenlijk kunt oplossen of oppakken.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Waarom was hier eigenlijk niet apart geld voor? Wie lag er dan dwars?

Mevrouw Van Tuyl:

Je moet nog wel regelen met de minister van Financiën dat er apart geld komt. Dat was nog niet geregeld.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Lag de minister van Financiën dwars hierbij?

Mevrouw Van Tuyl:

Ik denk dat het nog niet met hem besproken was, want uiteindelijk is er wel geld gekomen

voor die hersteloperatie uit, zoals we dat dan noemen, de algemene middelen. Dus dan maakt de minister van Financiën een apart potje met geld daarvoor.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Het is toch wel heel vreemd dat er op hoog niveau een discussie ontstaat tussen Financiën en Sociale Zaken, over: als zij het maar betalen!

Mevrouw Van Tuyll:

Ja, dat vind ik er heel lelijk uitzien.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Oké. Sociale Zaken onderstreept ook weer ... O, sorry, die hebben we al gehad. Excuus. In onze stukken duiken ook de rekening en de precedentwerking weer op, na de publicatie van het eerste rapport van de commissie-Donner, in november 2019. Er wordt ook vooruitgeblikt op de overige CAF-zaken, waar een prijskaartje van tientallen miljoenen aan zou kunnen hangen. Speelt die rekening nu ook nog een rol?

Mevrouw Van Tuyll:

Nee, we hebben inmiddels afgesproken hoe we dit doen.

Mevrouw Van Kooten-Arissen:

Oké. Dan zou ik het verder graag willen hebben over de spanning tussen Sociale Zaken en Financiën over de persconferentie op 11 juni 2019. Na de brief blijkt er spanning te zijn tussen Sociale Zaken en Financiën. Dat komt vooral door het mediabeeld dat tijdens de persconferentie over de brief van 11 juni is ontstaan, genaamd: toeslagwetgeving op de schop. Uit onze stukken blijkt dat u daar op z'n zachtst gezegd niet blij mee bent. Sterker nog, u voelt zich collegiaal belazerd. Dat is een letterlijk citaat. Kunt u dat toelichten?

Mevrouw Van Tuyll:

Ik was op dat moment gefrustreerd. Het is waarschijnlijk niet een van mijn handigste appjes. Er was in het hele pinksterweekend doorgewerkt aan die brief. Er was heel veel contact geweest. Op een gegeven moment zijn wij vanuit Sociale Zaken even het spoor bijster. Dan komt er via een totaal andere contactpersoon: hé, we wachten nog steeds op akkoord. Het was dus een beetje een rommelig proces, maar we waren er uiteindelijk hartstikke goed uit gekomen. We hadden voor ons gevoel echt gezamenlijk een net beeld neergezet, waarbij ook het deel van proportioneel vaststellen werd belicht. Dan komt er in de persconferentie voor ons gevoel een soort karikatuur naar buiten, waarbij het volledig aan de wetgeving zou liggen, maar ook niet nader werd aangegeven waar dat dan in zat. Toen hadden we wel

zoiets van: jeetje, we hebben heel hard gewerkt met elkaar om het beeld goed te krijgen, netjes uit te leggen waar het in zit en de acties te benoemen, en dan komt er zoiets naar buiten. Dat is gewoon de frustratie van dat moment.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Vindt u dat met de verwijzing naar de wetgeving de bal te veel bij Sociale Zaken kwam te liggen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ook omdat de oorzaak van die fraudeteams niet in die wet zit. Ik vind het dus niet recht doen aan dat er echt een fraudejacht gaande was.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat is de uitvoering, wilt u daarmee zeggen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Niet om de bal naar uitvoering te schuiven. Als je in normale omstandigheden de wet uitvoert, ook met de uitleg rond de eigen bijdrage, gaat het niet zo gruwelijk mis als dat het in de CAF-zaken is gegaan. Daar is echt gezocht met het idee: deze mensen hebben het willens en wetens fout gedaan. Dan krijg je een totaal andere uitkomst. We vonden wel belangrijk om dat ... Dat heeft Donner heel duidelijk beschreven. Daar moet je dan ook wel recht aan doen, voor ons gevoel. Ja, die hardheid zat er ook in. Die wilden we oplossen, maar dat was voor ons niet de kern van het probleem. Het was een deel van het probleem. Maar dit was gewoon even een frustratie.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Sloot Sociale Zaken op dat moment ook uit dat de toeslagwetgeving zou worden aangepast?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Als u zich verplaatst in de Belastingdienst/Toeslagen, kunt u zich dan voorstellen dat men daar wel vond dat het wel degelijk een beleidskwestie was, en niet alleen een uitvoeringskwestie? We hebben het er al even over gehad. We hebben hier al best een aantal topambtenaren gehoord. Die verklaren dat het wel degelijk aan die harde lijn ligt.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik kan me heel goed voorstellen dat dit voor het deel van de eigen bijdrage hun beeld was. Er is elke keer in rechtszaken onderschreven dat je het zo moet doen. Dus dat snap ik heel goed. We hebben het er later ook nog met collega's van Financiën over gehad, omdat we gefrustreerd waren over dit proces. Die zeiden: nee, maar ons beeld is dat het echt niet alleen maar in dat deeltje van de eigen bijdrage zit. Het zit breder. Dit zat ook in de manier waarop het werd aangevlogen en de manier waarop er in de uitvoering is gehandeld. Dus voor de mensen waarmee wij spraken, was dat wel een genuanceerd beeld.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Mag ik u vragen wat u vindt van de wijzende vinger van bijvoorbeeld de heer Boereboom naar Sociale Zaken?

Mevrouw **Van Tuyll**:

De heer Boereboom? Dat is mijn dg, dus die zal niet ... Misschien bedoelt u meneer Blankestijn.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Sorry, excuus, ja, Blankestijn.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Deels begrijp ik die en deels begrijp ik die niet. Als ik terugkijk in de tijd, zie ik dat er inderdaad in 2013 over gesproken is met de collega's die er toen zaten. In 2015 ook. Stel dat daaruit dan het beeld ontstaat: "Zoals je nu handelt, moet je gewoon handelen. Op het moment dat iemand zijn eigen bijdrage niet betaalt, moet alles terug." Dan snap ik wel dat dat beeld blijft hangen. In die zin snap ik dat zij dachten dat het 'm in de wetgeving zat, want zo werd het uitgelegd. Ik heb een ander beeld bij hoe je wetgeving moet uitleggen, maar ja, ik was er toen nog niet. Aan de andere kant vind ik het zelf wel lastig. Als het je zo dwars zat en je zo het gevoel had dat het aan onze wetgeving lag, waarom heb ik vanaf 2016 dan niemand aan mijn bureau gehad? Ik bedoel: een nieuwe directeur biedt nieuwe kansen. En een nieuwe staatssecretaris biedt nieuwe kansen. Ik heb dat signaal niet gekregen. Pas in februari 2019 zei mevrouw Cleyndert tegen mij: ik vind dit echt een heel onwenselijke situatie; zullen we er samen de schouders onder zetten, zodat we het nu echt snel oplossen?

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dat heeft zij ook verklaard.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat matcht volgens mij niet helemaal met elkaar, maar goed.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

De staatssecretarissen bespreken deze spanning in de marge van de ministerraad van 14 juli 2019. Weet u wat daar is afgesproken?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat heb ik zo niet paraat.

Mevrouw **Van Kooten-Arissen**:

Dan geef ik het woord weer aan de heer Van der Lee.

De heer **Van der Lee**:

Ik wil toch nog even doorgaan op dat appverkeer. Want voordat u een appje stuurt, heeft u ook een app ontvangen van uw collega van dg Werk. Die had de staatssecretaris gesproken. Die maakte zich grote zorgen over de politieke impact van de situatie. Daar gaat u dan later op door, ook omdat u vindt dat het in de woordvoering verkeerd gaat. Er wordt trouwens eerst benadrukt door staatssecretaris Snel dat er een tegemoetkoming moet komen voor gedupeerde ouders. En dan wordt er gezegd: de toeslagenwet op de schop, want er moeten ook voor de toekomst dingen veranderd worden. De nadruk ligt wel op het eerste. Toch voelde u zich collegiaal belazerd, doordat het woord "op de schop" werd gebruikt.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat is de frustratie van dat moment.

De heer **Van der Lee**:

Ik begrijp die frustratie niet, omdat dit iets is waar u jaren aan gewerkt had.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Klopt.

De heer **Van der Lee**:

U wilde iets heel anders. U wilde zelfs een ander stelsel. Dan komt het eindelijk ter discussie en vindt u het heel vervelend dat het ter discussie komt. Dan lijkt het voor mij vooral te gaan om het feit dat u het vooral belangrijk vindt om de staatssecretaris politiek uit de wind te houden, in plaats van dat het gaat om de wens om een beter stelsel tot stand te brengen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat is niet de achtergrond geweest. De achtergrond voor mij was dat er werd gezegd dat het toeslagenstelsel op de schop ging, terwijl dat niet klopte met wat in de brief stond. Daarin zeggen we helemaal niet: we gooien bij wijze van spreken de kinderopvangtoeslag eruit en we gaan iets heel anders doen. Dus het klopte niet met elkaar. Dat vond ik niet een goed beeld. Die verwachting kun je dan niet waarmaken.

De heer **Van der Lee**:

Ik snap dat u dat nu zegt. Mijn verbazing zit 'm in het feit dat er wel in de brief staat ... Ik zal het even voorlezen. O, het is trouwens uw app: "We hebben de brief met veel moeite goed afgestemd gekregen. Daar staat keurig geformuleerd dat we naar proportioneel terugvorderen gaan kijken." Een toezegging die een jaar daarvoor ook al door de staatssecretaris, uw staatssecretaris, was gedaan. Een jaar later herhaalt u een toezegging die was gedaan. Dat is niet echt ...

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, want we hadden nog geen politiek besluit.

De heer **Van der Lee**:

Maar dat is niet echt actie ondernemen, toch?

Mevrouw **Van Tuyll**:

We waren op dat moment hard bezig met uitzoeken hoe het dan kon.

De heer **Van der Lee**:

Maar er staat: we gáán kijken; we gaan in de toekomst kijken. En de staatssecretaris van Financiën zit met een groot probleem. Die moet wat doen voor gedupeerden en vindt dat voor de toekomst voorkomen moet worden dat dit zich kan herhalen. Hij wil dat de Toeslagenwet voor de kinderopvang wordt aangepast. En u komt met de herhaling van een belofte van een jaar daarvoor. Dat is toch geen adequate reactie?

Mevrouw **Van Tuyll**:

We waren op dat moment bezig om het uit te zoeken. Alleen, op het moment dat er nog geen voorstel ligt dat ik met de politieke leiding heb kunnen bespreken en waar ze ja of nee tegen hebben kunnen zeggen, kan ik hen niet laten zeggen dat ze ermee bezig zijn. Want we weten nog niet of het lukt en of ze het ermee eens zijn.

De heer **Van der Lee**:

Oké, we kennen op zich de gevolgen. Althans, laat ik het anders formuleren, want dat weten we niet. Maar als er op dat moment anders was gehandeld, hadden we misschien andere uitkomsten gezien. Ik wil even door naar het rapport van de Raad van State.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Die opmerking begrijp ik niet helemaal, want we waren op dat moment bezig om in beeld te brengen hoe je dit doet. We hebben op 2 oktober het voorstel neergelegd. Daarvan hebben de bewindspersonen gezegd: zo gaan we het doen.

De heer **Van der Lee**:

Maar goed, uiteindelijk kwam er toch pas weer schot in de zaak nadat de Raad van State met de uitspraak kwam.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, toen was het besluit door beide staatssecretarissen al genomen om proportioneel te gaan vaststellen. Toen hebben we het in een beleidskader geschreven. Daar kwam de Raad van State -- dat klinkt een beetje onaardig -- als het ware tussendoor. Toen hebben we elkaar heel even aangekeken: hé, als de Raad van State de wet anders uitlegt, moeten we hem dan nog wel wijzigen? Toen hebben we tegen elkaar gezegd: ja, want we willen absolute zekerheid, dus we doen het toch, ook al is die alles-of-nietsbenadering formeel al van de baan met de andere uitleg van de Raad van State. Maar we wilden maximale zekerheid voor ouders over hoe het dan zou werken. Daarom hebben we het in eerste instantie in een beleidsregel gelegd en daarna in de wet vastgelegd.

De heer **Van der Lee**:

Als ik het goed begrijp, had u het al opgepakt en was u er zo mee bezig dat de komst van het rapport van de commissie-Donner daar geen invloed meer op had.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, we hadden al besproken dat we dit wilden.

De heer **Van der Lee**:

Oké. En ook de uitspraak van de Raad van State had er geen invloed op? Voor beide gold: u was er al mee bezig.

Mevrouw **Van Tuyll**:

De uitspraak van de Raad van State heeft zeker wel invloed gehad. Er was namelijk even de

gedachte: "O, maar hoeven we het dan niet in de wet te wijzigen? Is het dan met deze uitspraak eigenlijk al geregeld?" Toen hebben we gezegd dat we toch door zouden gaan, omdat we meer zekerheid wilden dan alleen een interpretatie.

De heer **Van der Lee**:

Zijn er nog andere veranderingen in gang gezet naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State en het verschijnen van het rapport van de commissie-Donner?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Er zijn denk ik heel veel veranderingen in gang gezet, die met name over het herstel gaan. Daar zijn we heel hard mee bezig. Rond het verbetertraject zijn we doorgedaan met verbeteringen aanbrengen. En we kijken nog verder naar de toekomst, wat je zou kunnen doen om niet meer met een voorschotsystematiek voor de kinderopvangtoeslag te werken.

De heer **Van der Lee**:

Terugkijkend naar de periode waarin u op deze positie zat: wat had u anders en beter kunnen doen, samen met uw collega's?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk dat ik terugkijkend wel tot dezelfde conclusie kom als de heer Boereboom. Het is heel goed dat er een grote stelselwijziging komt, om de problemen in de toekomst structureel op te lossen. Toen ik binnenkwam, was dat al vergesorderd, maar dan nog. Het duurt lang, dus pak een moment ertussen om te kijken waar het in de huidige praktijk het hardste misgaat. Zijn er effecten die je echt niet wilt? Grijp daar alvast op in.

De heer **Van der Lee**:

Het tweesporenbeleid, zoals hij dat noemt.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De heer **Van der Lee**:

Heeft u dan vanuit uw perspectief een verklaring voor waarom dat tweesporenbeleid niet bedacht werd, niet tot stand kwam? Waarom suggereerde niemand dat?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, want dan zou ik gissen. Als ik naar mezelf kijk: ik ben er dus pas begin 2018 achter

gekomen dat die alles-of-nietssystematiek zo werkte. En toen waren we voor ons gevoel zo dicht bij de eindstreep met directe financiering dat we het daarmee zouden oplossen.

De heer **Van der Lee**:

Zijn er nog lessen die u uit dit dossier trekt?

Mevrouw **Van Tuyl**:

Ja, ik trek er meerdere lessen uit. Ik verstevig de eigen les: ga echt dicht met die uitvoering in gesprek, zoals we bij het verbetertraject zijn gaan doen. Dan hoor je wat er speelt. Dan krijg je die signalen echt boven. Ga niet alleen maar met beleidscollega's praten. Ga juist met die uitvoering praten. Als ik echt terugkijk op het hele ontstaan van de kinderopvangtoeslag, zou ik met terugwerkende kracht zeggen: collega's, op het moment dat je een nieuwe financieringssysteem ontwerpt, doet dat dan samen met een uitvoerder. Denk niet: zo gaan we het doen en succes ermee! En houd heel erg in de gaten hoe het in de praktijk uitwerkt. Denk niet: nou ja, dit is nu eenmaal de uitwerking van een wet. Want je moet wel heel goed na blijven gaan wat de bedoeling is. En het is niet de bedoeling van de kinderopvangtoeslag dat mensen vreselijk klem komen te zitten, omdat ze ergens iets niet volledig betaald hebben maar wel kinderopvang hebben gehad en gewoon gewerkt hebben. Dat kan niet. Dat kan ook nooit de bedoeling zijn geweest, wat mij betreft. Dus dat zijn de lessen. Die neem ik mee.

De heer **Van der Lee**:

Ik hoor u er een niet noemen. Die noem ik dan toch even zelf: ook rechtstreeks contact houden met de ouders waarvoor u het doet.

Mevrouw **Van Tuyl**:

Ja, sorry, ik heb het wel veel gedaan met de oudervertegenwoordiging. Ik doe dat nog steeds. Maar in dit geval, als je hoort dat individuele ouders klem zijn komen te zitten, moet je bij zo'n heftige situatie ook dat contact persoonlijk leggen. Dat klopt.

De heer **Van der Lee**:

Ik geef het woord terug aan de voorzitter.

De **voorzitter**:

Ik geef het woord door aan de heer Van Wijngaarden.

De heer **Van Wijngaarden**:

Mevrouw Van Tuyl, nog enkele laatste vragen van mijn kant. Op 2 oktober 2019 presenteert

u enkele opties voor proportioneel vaststellen. U adviseert om het proportioneel vaststellen op basis van de betaalde kosten kinderopvang verder uit te werken en hierbij specifieke aandacht te geven aan de frauderisico's. Is dat dezelfde optie die in eerdere jaren door de Belastingdienst is geopperd?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat is een andere optie.

De heer **Van Wijngaarden**:

Waar zat het verschil dan in?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Als ik het voorstel van de Belastingdienst dat hij toen gedaan heeft, goed begrepen heb, ging het om het volgende. Stel dat je €500 eigen bijdrage had moeten betalen en dat helemaal niet betaald hebt, moet je die €500 aan de Belastingdienst betalen plus eventueel een boete. Hoe dit werkt, is ... Dan moet ik even bedenken hoe ik het handig aan u uitleg. Ik ga toch heel even een paar getallen noemen, gewoon om te laten zien hoe het werkt.

De heer **Van Wijngaarden**:

Prima, als het maar begrijpelijk is.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Stel dat je €10.000 in een jaar moet betalen aan kinderopvang en recht hebt op 90% toeslag. Dan krijg je €9.000 van de Belastingdienst en zou je €1.000 zelf moeten betalen. Stel dat aan het einde van het jaar blijkt dat je maar €500 zelf betaald hebt, dan zegt de Belastingdienst nu: dan heb je dus €9.500 aan kosten gemaakt voor de kinderopvangtoeslag en daar rekenen we de 90% over. Dan moet je een klein stukje terugbetalen. Ik zit even te rekenen: dan moet je €450 terugbetalen, geloof ik.

De heer **Van Wijngaarden**:

Helder. Dank u wel. Dan wil ik het met u hebben over de term ...

Mevrouw **Van Tuyll**:

Plus nog je openstaande factuur aan de kinderopvangorganisatie.

De heer **Van Wijngaarden**:

Ja, precies. Ik wil het even hebben over de term "fraudejacht". Die gebruikt u vandaag een aantal keren in de antwoorden. Dat sluit eigenlijk aan bij een vraag die ik heb, want wij

hebben in de eerdere verhoren gehoord dat ook vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid toch echt wel is aangedrongen op een harde fraudeaanpak. Kun je dan wel zeggen: het lag vooral bij de uitvoering? Kwam die harde fraudeaanpak niet ook vanuit SZW?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk dat de harde fraudeaanpak vanuit de hele politieke en maatschappelijke context kwam, dus ook vanuit SZW. Dat was denk ik in die tijd, 2013, 2014, het gevoel: het kan niet zo zijn dat mensen profiteren van onze verzorgingsstaat.

De heer **Van Wijngaarden**:

Helder. Dan heb ik nog een vraag over de factor tijd. U gaf al even aan: de tijd heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid eigenlijk ingehaald. Dat geldt natuurlijk ook voor die werkende ouders met jonge kinderen. U gaf aan: ik startte met mijn functie in -- wat was het? -- maart 2016 en het verbaasde mij dat de alles-of-nietsbenadering eigenlijk pas zo laat bij mij bekend werd gemaakt. U had het over eind 2018.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, begin 2018 kwam ik er zelf achter.

De heer **Van Wijngaarden**:

Ja. U kwam er zelf achter. Tegelijkertijd gaf u aan: u had ook veel contact met BOinK, de brancheorganisatie van kinderopvang. Maar toch is het zo, hebben wij in de stukken gevonden, dat drie maanden na uw aantreden er een brief kwam -- dat is op 29 juni 2016 -- namens BOinK, de branchevereniging maatschappelijke kinderopvang, Sociaal Werk Nederland en de organisatie voor werkende ouders. Dus drie maanden na uw aantreden stonden die werkende ouders niet aan uw bureau, maar er kwam wel een brief naar de Tweede Kamer, de vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken. In die brief stond onder andere: "In het bestaande stelsel kan de Belastingdienst met terugwerkende kracht op basis van de constatering dat de ouder de eigen bijdrage niet volledig heeft betaald, de kinderopvangtoeslag tot vijf jaar terugvorderen." Die brief is in een algemeen overleg over directe financiering en over de kinderopvang in oktober 2016, dus ook weer kort na de start in uw nieuwe functie, aangeboden. De brief is openbaar en zit bij de procedurevergadering van de vaste Kamercommissie Sociale Zaken. U was toen directeur Kinderopvang. U was goed en wel gestart. Kunt u dan eigenlijk nog wel volhouden dat u pas zo laat dat signaal heeft gekregen, als deze brief al zo kort na uw aantreden bekend werd?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Als u zo die zin voorleest, dan denk ik nu: dat had ik moeten zien. Maar zoals we over de brief gesproken hebben, was het een steunbetuiging aan directe financiering, die op dat moment een beetje aan een zijden draadje hing, omdat er een vrij stevig BIT-advies was uitgebracht. Op dat moment heb ik hem zo gelezen. Nu we het heel uitgebreid hebben over de alles-of-nietsbenadering denk ik: die zin had ik eruit moeten pakken. Op dat moment is het kennelijk niet tot me doorgedrongen dat daar nog iets anders stond dan waar we op dat moment rond directe financiering over aan het praten waren, namelijk de terugvorderingen als je, zeg maar, een verkeerde inschatting maakt.

De heer **Van Wijngaarden**:

Wat zegt dat, denkt u, terugkijkend, dat u die zin toen niet heeft gezien?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat het kennelijk op dat moment, ook binnen de directie maar ook ..., niet leefde, dat het kennelijk niet een onderwerp was dat op dat moment op het vizier stond: dit pakt zo uit.

De heer **Van Wijngaarden**:

Op het wat stond, sorry?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Op het vizier. Dus ik denk dat we er niet ..., want ik kan me niet herinneren ook dat ik er op dat moment met collega's over heb gehad, dus ik denk dat op dat moment niet gevoeld werd: hier zit een groot probleem. Wat ik, als ik nu de stukken van de periode daarvoor terughaal, eigenlijk ... Dat verwondert me dan, maar het is er niet over gegaan op dat moment.

De heer **Van Wijngaarden**:

Die verwondering delen we, denk ik, allemaal.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat snap ik.

De heer **Van Wijngaarden**:

Dank u wel. Ik geef het woord terug aan de voorzitter.

De **voorzitter**:

Ik heb ook nog een paar vragen. We hebben gisteren van mensen bij Financiën gehoord dat

als er overleg was met de bewindspersonen, de dg dat eigenlijk deed. Hoe werkt dat bij Sociale Zaken en Werkgelegenheid?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat werkt verschillend.

De **voorzitter**:

Hoe werkt het in uw situatie daar waar het ging om de kinderopvangtoeslag?

Mevrouw **Van Tuyll**:

In de periode dat kinderopvang nog onder de minister viel, liep het via de dg. In de periode dat de kinderopvang naar de staatssecretaris, naar haar portefeuille, ging -- of tegenwoordig: zijn portefeuille -- hebben we op een gegeven moment besloten dat het handig was als ik een rechtstreeks overleg zou hebben. Dus op dit moment heb ik ongeveer eens in de twee weken een overleg met mijn bewindspersoon.

De **voorzitter**:

Kunt u dat in de tijd plaatsen? Want u hebt eerst met minister Asscher te maken gehad. Die zat daar tot ...?

Mevrouw **Van Tuyll**:

2017 ongeveer. Ja.

De **voorzitter**:

U bent daar in 2016 aan de slag gegaan, dus in 2016, 2017, als ik u goed begrijp, liep het contact via de dg.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De **voorzitter**:

Wie was de dg?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Meneer Boereboom, die u vanochtend heeft gesproken.

De **voorzitter**:

Die heeft vanmorgen verteld dat hij zijn dg's veel ruimte en veel vrijheid gaf. Die wekte de indruk dat het ook weleens langs hem heen naar de minister ging.

Mevrouw **Van Tuyll**:

In de tijd dat ik er heb gezeten niet, maar ik had een, mede omdat ik een nieuwe directeur was, behoorlijk intensief contact met meneer Boereboom. Hij gaf wel de ruimte, hè. Ik wil niet suggereren dat hij mij in m'n nek aan het hijgen was, maar we hadden wel veel contact. Op dat moment liep het contact met de minister via hem. Hij had, denk ik, wekelijks contact.

De **voorzitter**:

En vanaf Rutte III hebt u eerst met mevrouw Van Ark en nu dan met meneer ...

Mevrouw **Van Tuyll**:

Van 't Wout, ja.

De **voorzitter**:

Van 't Wout, goed. Wat ik niet zo goed begrepen heb, en daarom vraag ik er nog even naar: op een gegeven moment, toen besloten werd om het direct financieren toch niet door te laten gaan, zei u "men vond dat toch geen goed idee". Ik weet dat u toen aarzeling had om te vertellen wie dat dan geen goed idee vond, maar: welkom bij dit verhoor. Wie vond wat?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Als ik terugga naar die tijd, dan herinner ik me dat de toenmalig staatssecretaris van Sociale Zaken behoorlijk overtuigd was uiteindelijk dat directe financiering een goed idee was, omdat ...

De **voorzitter**:

Dan hebben we het over mevrouw Van Ark?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Tamara van Ark, ja. Toen kwam er een alternatief plan vanuit de Belastingdienst en toen heeft zij gezegd: ik moet wel onderzoeken wat dan het beste is. Daar zijn gesprekken over gevoerd met onder anderen de heer Snel, maar ook met de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, omdat onze beoogde uitvoeringsorganisatie, DUO, daaronder hing. Daar is besproken: wat zijn de voordelen van directe financiering en de mogelijke risico's, wat zijn de voordelen en de mogelijke risico's van een verbetertraject kinderopvangtoeslag? En daar is besproken dat de staatssecretaris van Financiën vond dat er toch wel echt risico's zaten aan directe financiering: "grote verandering ..."

De **voorzitter**:

Meneer Snel?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Meneer Snel. "Dan moet je altijd oppassen. De ervaring leert dat dat wel misgaat. Wij denken dat we toeslagen goed op orde hebben. Het is het best draaiende onderdeel nu van de Belastingdienst. We voelen de ruimte om nu wel wijzigingen aan te ..."

De **voorzitter**:

In 2017 was dit?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. "... wel wijzigingen aan te brengen, waar we dat eerder niet voelden, dus wij denken dat het goed is als het bij de Belastingdienst blijft."

De **voorzitter**:

Maar als ik u dus goed begrijp, dan heeft de Belastingdienst in retrospectief jarenlang gezegd "jongens, pas het aan, maak het anders" en zegt de Belastingdienst op het moment suprême "nee, toch niet die directe financiering".

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De **voorzitter**:

Vond u dat raar?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja. Ik was verbaasd over de draai.

De **voorzitter**:

Waarom?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Omdat ik tot dan toe altijd in gesprekken te horen had gekregen: "Het is ontzettend complex. We moeten veel te veel criteria bekijken. Help ons hiervan af", als het ware. Opeens was daar de draai met: "Nee, we vinden eigenlijk dat we het wel zelf kunnen. Het is een mooi onderdeel. We willen het houden."

De **voorzitter**:

Kunt u voor ons dan de argumentatie van de Belastingdienst op dat moment reconstrueren?

Wat waren daar de overwegingen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik weet dat de toenmalige dg van de Belastingdienst, de heer Uijlenbroek, de hele tijd benadrukte dat de bewindslieden hier compos mentis over moesten beslissen.

De **voorzitter**:

Wat betekent compos mentis?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Hij gebruikte het woord heel veel. Ik heb het opgevat als: met hun volle verstand; met de blik op alles.

De **voorzitter**:

Dat ze alles kunnen doorgronden.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De **voorzitter**:

Maar dat kan toch, als je het even goed opschrijft?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Jazeker, dat kan. Er kwam ook een keurig plan vanuit de Belastingdienst, met: wij zouden het zo doen.

De **voorzitter**:

Hoe dan?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Door eerder aan de bel te trekken bij ouders als de Belastingdienst het gevoel had dat de aanvraag en de praktijk uit elkaar liepen, en daar gegevens van de kinderopvangorganisaties voor te gebruiken. Dus door meer casemanagement te doen.

De **voorzitter**:

Dus als ik het goed begrijp -- ik expliciteer dit even, natuurlijk ook omdat dit van belang is voor mensen die hier nog komen -- zei de Belastingdienst jarenlang: dit is niet te doen; maak een ander systeem. Gisteren hebben we dat hier ook de hele dag op de stoel gehoord. U, nou ja u, Sociale Zaken en Werkgelegenheid denkt: dan gaan we dat maar eens doen. In de tussentijd valt iedereen nog een beetje tussen de wielen van de wagen, maar goed, dat gaan we dus doen. Dan is er uiteindelijk een nieuw plan en zegt de Belastingdienst: nee, we willen

toch bij het oude blijven, maar dan wel een beetje gemodelleerd. Is dat een correcte weergave?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ik denk dat dat een correcte weergave is.

De **voorzitter**:

Goed. Nu hoorde ik u net ook nog iets over een BIT-advies zeggen. Dat is volgens mij het Bureau ICT-toetsing van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Klopt.

De **voorzitter**:

Welke rol heeft dat BIT-advies hierin gespeeld?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat bureau toetst bij grote ICT-projecten hoeveel risico het heeft, of de overheid wel goed overziet wat ze aan het doen is. En dit was natuurlijk wel een heel groot traject, niet alleen qua wet maar ook qua ICT-systeem. We waren ondertussen ook aan het bouwen ...

De **voorzitter**:

Met DUO erbij.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Aan het ICT-systeem, met DUO. Ze hebben in het BIT-advies gezegd dat zij geluiden kregen van de Belastingdienst, van medewerkers die ze hadden gesproken, dat er ook bepaalde dingen binnen de Belastingdienst zouden kunnen. Ze zeiden: wij denken dat jullie te positief zijn over de snelheid van het traject en wij vragen ons af of het het probleem oplost.

De **voorzitter**:

Maar dat staat in elk BIT-advies.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Precies.

De **voorzitter**:

Maar is dat zwaar redengevend geweest om hier een andere afweging te maken?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, want dit was in 2016. Toen hebben wij de heroriëntatie gedaan. Wij zijn er nog een keer naar gaan kijken, met alle gegevens. Toen hadden wij ook echt een bestand van de Belastingdienst waarin we konden zien hoeveel ouders ...

De **voorzitter**:

Maar even kort door de bocht: dit BIT-advies heeft, toen de Belastingdienst zei "nee, toch maar niet direct financieren maar iets anders" geen rol meer gespeeld?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat is niet meer aan de orde geweest.

De **voorzitter**:

Dat wilde ik weten. Dan heb ik nog een vraag over de financiële kant van de zaak. Ik heb dat vanmorgen ook aan de heer Boereboom gevraagd. Weet u, ik snap het gewoon niet. Ik snap niet wat de aarzeling is geweest. Tot op dit moment snap ik niet wat de aarzeling is geweest binnen Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Ik vind het gewoon fris, nu u er nog bent, om mijn aarzeling aan u voor te leggen. Weet u, in allerlei teksten ... Ik ga het niet herhalen, want collega's hebben dat echt perfect, tot en met de appjes, aan u voorgelegd. Overal klinken financiële aspecten in door. Overal klinkt door: o, jongens, als die bal van de financiën maar niet onze kant op komt rollen; duw 'm terug. U verwoordde het net heel mooi: misschien moeten we er samen uit komen. Ik heb ook jaren in die wereld rondgelopen, dus u hoeft het mij niet te vertellen: 25 miljoen is al een enorm bedrag om weg te poetsen. Maar het gaat ook een jaar om 125 miljoen. Het gaat om forse bedragen. Bent u budgetverantwoordelijk voor de kinderopvangtoeslag?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De **voorzitter**:

Wat houdt die budgetverantwoordelijkheid in?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Dat we in de gaten houden gedurende het jaar of de uitgaven aan de kinderopvangtoeslag kloppen met wat we van tevoren gepland hadden, met de ramingen. Op het moment dat dat heel erg uit de pas loopt, moet ik op de een of andere manier zorgen dat er óf extra geld komt, óf ik moet bijstellen.

De **voorzitter**:

En ik heb goed begrepen dat u de sleutel van de kas aan Financiën heeft gegeven?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Financiën geeft het geld uit, ja. Klopt.

De **voorzitter**:

Dat bedoel ik.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De **voorzitter**:

En hoe werkt dat dan in de loop van het jaar? U doet dat sinds 2016. We hebben vanmorgen gezien dat er ook nog in 2016 businesscasebesparingen op de kinderopvangtoeslag gehaald moesten worden. Uit mijn hoofd: iets van 125 miljoen. Hebt u daar als budgetverantwoordelijke ooit leuke gesprekken over gehad? Of hebt u zich daar belast mee gevoeld? Of hebt u daar inspanningen voor verricht om dat voor elkaar te krijgen?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, we hebben daar nooit een gesprek over gevoerd.

De **voorzitter**:

Ik snap daar helemaal niets van. U bent budgetverantwoordelijk, maar het gaat er nooit over, heb ik het idee.

Mevrouw **Van Tuyll**:

In ieder geval in de periode dat ik er zat, hebben we het daar niet over gehad. Ik herken niet de getallen die u noemt.

De **voorzitter**:

Die houd ik ook even ... Dat heb ik hier niet acuut paraat. Maar het heeft zeker wel gegaan over 25 miljoen, en dat vind ik nog een fors bedrag. Ik heb het niet.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, ik heb het ook niet. Maar met de hele kinderopvangtoeslag is inmiddels 3,5 miljard euro per jaar gemoeid. Er wordt van tevoren een inschatting gemaakt -- dat doen mijn collega's van Financieel-Economische Zaken -- hoe het dat jaar ongeveer gaat uitpakken. Hoeveel

ouders gaan er gebruik van maken? Nou, dat heet dan een raming. Zolang je binnen die raming blijft en binnen de marge blijft, is het goed.

De voorzitter:

Maar wat hebt u dan als budgetverantwoordelijke in de loop van het jaar voor contact met degene die de sleutel van het kastje heeft?

Mevrouw Van Tuyll:

Wij krijgen elke maand een, zoals dat heet, desalderingsoverzicht. Dat is eigenlijk: wat is er uitgegaan en wat is er aan premies en zo binnengekomen? Daardoor zie ik elke maand hoever we zijn. Mijn collega's van Financieel-Economische Zaken maken daar een overzicht van. Die trekken op een gegeven moment aan de bel als het uit de pas loopt, als het niet meer klopt met de raming: als we dit doortrekken, komen we aan het eind van het jaar geld tekort.

De voorzitter:

Hebt u weleens meegemaakt dat het halverwege het jaar een beetje zorgelijk werd?

Mevrouw Van Tuyll:

Mijn collega's hebben weleens aan de bel getrokken: hé, het klopt niet met hoe we het geraamd hebben. Maar in mijn tijd is het eigenlijk altijd binnen de bandbreedte gebleven van: ja, dat kan; het is oké.

De voorzitter:

Maar wie belt u dan als het wel een beetje zorgelijk wordt?

Mevrouw Van Tuyll:

Wie ik dan ga bellen?

De voorzitter:

Ja.

Mevrouw Van Tuyll:

Dan ga ik eerst mijn collega's van Financieel-Economische Zaken bellen: hé, hoe komt het en hoe zeker is dit?

De voorzitter:

Hartstikke zeker, zeggen ze.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Hartstikke zeker. Nou, dan ga ik proberen met ze te overleggen: als we dan geld tekortkomen, waar kunnen we wat vandaan halen?

De **voorzitter**:

Hè, waarom belt u dan niet met Financiën? Zo van: hallo jongens, kan het wat minder?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Omdat we ook zien dat Financiën daar niet altijd wat aan kan doen.

De **voorzitter**:

Jawel, want die kunnen extra invorderen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, maar dat is niet onze bedoeling. Als het bijvoorbeeld economisch goed gaat, gaan er meer mensen werken. En dan worden de uitgaven aan de kinderopvangtoeslag hoger. Soms is het nog wat meer dan we hadden gedacht van tevoren. Er is één voordeel dat dat geld bij Sociale Zaken zit, want in een goede economie zien we ook vaak de uitkeringen wat naar beneden gaan. Over heel Sociale Zaken loopt het dan rond. Dan hoeven we niet te bezuinigen omdat de economie zo goed draait.

De **voorzitter**:

Maar ik constateer dus dat op verschillende momenten, als er stelselwijzigingen aan de orde zijn, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en ook Financiën zich wel zorgen maken over hoe de financiële bal gaat lopen.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja.

De **voorzitter**:

Maar als het over de dagelijkse uitvoering van de kinderopvangtoeslag gaat, is er niet een soort contact. Dat leidt ook niet ... Daar zijn wij natuurlijk naar op zoek: hé, heeft dit invloed op de hardheid van het controle- of opsporingsbeleid? Maar daar is geen sprake van?

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat is niet aan elkaar gekoppeld.

De **voorzitter**:

Een bijzondere wereld, waar u in leeft.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Jazeker.

De **voorzitter**:

Goed. Tot slot. Weet u, ik heb u regelmatig horen zeggen dat u eigenlijk ... Vanmorgen zei uw collega Boereboom: met de kennis van nu. U zei regelmatig: achteraf vind ik dit en achteraf vind ik dat. Mevrouw Van Kooten-Arissen heeft u als eerste gevraagd: wat trof u daar aan? U komt uit een ander overheidsonderdeel, denk ik. Dan solliciteert u bij die directie. Laat ik de vergelijking maken met een vrachtwagen die daar klaarstaat en waarmee u gaat rijden. Kijkt u dan ook achter in de cabine wat daarin zit? Of komt u daar halverwege de rit achter? Dat is een beetje het beeld dat ik heb.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, ik kijk zeker naar wat ik op dat moment in de laadbak heb zitten, om dat beeld te gebruiken. Alleen, soms blijkt er ergens in een hoekje van die laadbak nog iets te zitten waar je inderdaad later achter komt. We waren bezig met kwaliteitswetgeving en de nasleep van Robert M. We waren met heel veel dingen tegelijk bezig. Er ligt nu een vergrootglas hierop. Dat vind ik terecht. Ik heb natuurlijk ook teruggekeken door de jaren heen naar wat er verder heeft gespeeld. Nou, dan is kinderopvang geen rustig bezit. Er speelt altijd iets, of het nu corona is, met het regelen van noodopvang en een nieuwe tegemoetkoming aan ouders, of het ongeluk met de Stint. Dat hoort weliswaar niet rechtstreeks bij ons, maar we voelen ons er betrokken bij, want het raakt de kinderopvang. Door de tijd heen zijn er heel veel dingen die aandacht vragen.

De **voorzitter**:

Ik vraag het omdat wij als commissie natuurlijk ook dingen moeten constateren. Ik denk wel: als je aan zoiets begint, kun je behoorlijk wat achter in die bak hebben zitten zonder dat je dat weet.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Ja, ik zal ook eerlijk zeggen dat ik ...

De **voorzitter**:

De volgende keer iets beter kijk.

Mevrouw **Van Tuyll**:

Nee, dat wilde ik niet zeggen. Dat ik dit een zwaardere functie vind dan hoe die vooraf werd neergezet en hoe andere mensen in de buitenwereld die af en toe schetsen. Het is een

terrein dat lang niet altijd de aandacht heeft die het verdient, behalve als er iets misgaat. Als je ziet hoe breed het terrein is, kan er heel veel misgaan, op heel veel verschillende momenten. Ik vind het heel vervelend om achteraf te constateren dat ik niet gezien heb wat er in het hoekje van de laadbak voor vreselijks aan het gebeuren was. Ik kan alleen maar zeggen dat ik sinds ik het weet, heel hard heb gewerkt om het recht te zetten en om op een of andere manier het gedane leed te verzachten.

De voorzitter:

Het siert u dat dit u raakt. Dat meen ik echt. Dank voor het verhoor. Ik vraag de bode om u naar buiten te geleiden. Daarmee sluit ik dit deel. Om 16.30 uur staat mevrouw Mulder op de agenda, maar ik denk dat we er verstandig aan doen om er 16.45 uur van te maken. Dus de vergadering gaat om 16.45 uur door met het verhoor van mevrouw Mulder.

Sluiting 16.15 uur.